

Štátna veterinárna a potravinová správa SR
Botanická č. 17, 842 13 Bratislava

**Národný pohotovostný plán
pre prípad podozrenia a výskytu katarálnej horúčky oviec –
modrého jazyka**

Predložil:

**prof. MVDr. Jozef Bíreš, DrSc.
Hlavný veterinárny lekár SR**

Schválil:

**Ing. Gabriela Matečná
Ministerka pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka SR**

december 2017

Tento dokument upravuje rizikový plán v Slovenskej republike pre modrý jazyk.

Pohotovostný plán je rozdelený do 13 sekcií a obsahuje 11 príloh.

<u>Číslo Sekcie</u>	<u>Téma</u>
1.	Definícia ochorenia BT
2.	Zákonné právomoci
3.	Finančné zabezpečenie
4.	Hierarchia kontrolných orgánov
5.	Národné centrum pre tlmenie chorôb
6.	Kontrola na miestnej úrovni
7.	Skupina odborníkov pre BT
8.	Ľudské zdroje
9.	Smernice pre zamestnancov
10.	Diagnostické laboratória
11.	Núdzové vakcinácie
12.	Výcvikové programy
13.	Publicita / Informovanie verejnosti o BT

SEKCIA 1 DEFINÍCIA OCHORENIA BT

Katarálna horúčka oviec - modrý jazyk (ďalej len BT) je transmisívna orbivírusová choroba oviec domácich a tiež ďalších druhov domácich a voľne žijúcich prežúvavcov. Prírodný hostiteľský okruh BT je relatívne široký, zahŕňa predovšetkým ovce domáce, hovädzí dobytok, kozy domáce, niektoré druhy voľne žijúcich prežúvavcov (z čeľade jeleňovitých, viaceré druhy afrických antilop a ďalšie druhy párnokopytníkov). Iné skupiny zvierat a človek nie sú vnímavými.

1.1 Etiológia, epizootológia a patogenéza

Pôvodcom choroby BT je vírus choroby modrého jazyka – Bluetongue vírus (BTV), čeľaď *Reoviridae*, rod *Orbivirus*. Momentálne poznáme 24 sérotypov tohto vírusu s rozličnou patogenitou, ktoré boli identifikované vírus neutralizačným testom.

Nákazu prenášajú pakožravce z rodu *Culicoides*, v jednotlivých geografických zónach rozdielne druhy. Tieto komáre pri cicaní krvi infikujú krv hostiteľa vírusom, ktorý sa ďalej v tele rozmnožuje a následne vznikajú rôzne symptómy ochorenia. Nákaza sa neprenáša kontaktom, ani surovinami získanými z infikovaných zvierat. Bol potvrdený transplacentárny prenos, prenos semenom a krvnou cestou .

1.2 Symptómy

Pri podozrení na výskyt BT je potrebné urobiť podrobné vyšetrenie všetkých zvierat na príznaky svedčiace na BT, ako aj iných príznakov ochorenia, vrátane vysokej horúčky, inapetencie, depresie. Je potrebné skontrolovať a potvrdiť ich identifikáciu a zaznamenať miesto ich pobytu v chove. Inkubačná doba je variabilná, záleží hlavne od virulencie epizootického kmeňa, vnímavosti zvierat, kolíše v rozmedzí 5-20 dní, obyčajne trvá 6-10 dní.

Pri akútnej forme BT sa pozorujú opuchy hlavy, hypersalivácia, výtok z nosa, hyperémia sliznice dutiny ústnej, deskvamácia epitelu, nekrózy a erózie, opuch a cyanóza jazyka. Občas sa zisťuje generalizovaná hyperémia kože, zápal korunky a pododermatitída, zvieratá krívajú, stoja na jednom mieste alebo sa pohybujú na karpálnych kĺboch. U jahniat sa pozorujú hnačky. Zvieratá rýchle strácajú na hmotnosti. U gravidných oviec sa pozorujú aborty. Relatívne časté sú pneumónie.

Pri subakútnej forme BT sa zisťujú podobné príznaky ako pri akútnej forme choroby, priebeh je však podstatne miernejší, nižšia je aj mortalita. Markantný je výskyt abortov, kongenitálnych abnormalít (ataxia, hydrocefalus, artrogrypóza a pod.). Vyskytuje sa hlavne u oviec v zamorených oblastiach.

Subklinická forma BT sa vyskytuje obyčajne u HD a kôz domácich. Po uplynutí inkubačnej doby sa zisťuje len hypertermia a hematologickým vyšetrením sa zisťuje leukopénia. U HD je častý výskyt bez klinických príznakov.

Virémia pretrváva u oviec do 14. dňa po nakazení, avšak u HD to môže byť až 60 dní.

SEKCIA 2 ZÁKONNÉ PRÁVOMOCI

2.1 Právny rámec pre kontrolu katarálnej horúčky oviec – modrého jazyka je obsiahnutý v týchto dokumentoch:

- Zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti (ďalej len „zákon č. 39/2007 Z. z.“)
- Nariadenie vlády SR č. 238/2012 Z.z. z 1. augusta 2012, ktorým sa ustanovujú opatrenia na kontrolu a eradikáciu katarálnej horúčky oviec (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 238/2012 Z.z.“)
- Nariadenie Komisie č. 1266/2007 ES z 26. októbra 2007 o vykonávacích predpisoch pre smernicu rady 2000/75/ES pokiaľ ide o kontrolu, monitorovanie, pozorovanie a obmedzenie presunov určitých druhov zvierat náchylných na katarálnu horúčku – modrý jazyk.
- Nariadenie Rady (ES) 1099/2009 o ochrane zvierat počas usmrčovania (ďalej len „nariadenie Rady“)
- Nariadenie vlády SR č. 432/2012 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat počas usmrčovania (ďalej len „nariadenie vlády SR“)

2.2 Hlásenie o podozrení z výskytu BT

Sanitačné práce a iné činnosti v ohnisku

Odstránenie kadáverov

Kontrola premiestňovania zvierat

§ 17 zákona č. 39/2007 Z.z. ustanovuje, že vlastník alebo držiteľ zvierat je povinný hlásiť orgánu veterinárnej správy podozrenie, alebo výskyt BT. Orgán veterinárnej správy môže nariadiť pri podozrení alebo pri výskyte BT opatrenia na zabránenie šírenia choroby, najmä izoláciu, usmrtenie, obmedzenie alebo zákaz premiestňovania. Vlastník je povinný podľa § 37 ods. 2 zákona č. 39/2007 Z.z. dodržiavať opatrenia, ktoré nariadi orgán veterinárnej správy v prípade výskytu, alebo podozrenia na výskyt ochorenia, podozrivé zviera uzatvoriť a izolovať. Po laboratórnom potvrdení infekčnej choroby je cieľom nariadených opatrení dostať chorobu pod kontrolu, ošetrovať zvieratá, budovy na ich ustajnenie a ich okolie, najmä miesta, v ktorých sa darí populáciám *Culicoides*, schválenými insekticídami.

Podrobný postup stanovuje nariadenie vlády SR č. 238/2012 Z.z., ktorým sa ustanovujú opatrenia na kontrolu a eradikáciu BT.

2.3 Usmrtenie infikovaných zvierat a jedincov, ktoré prišli do kontaktu s infikovanými zvieratami a spôsob nahradenia škody

V zmysle § 8 a § 17 zákona č. 39/2007 Z.z. a podľa § 6 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z. pri úradnom potvrdení výskytu BT v chove orgán veterinárnej správy nariadi:

- a) usmrtenie pod úradnou kontrolou zvieratá v rozsahu nevyhnutnom na zabránenie rozšírenia epizoócie
- b) zničenie, neškodné odstránenie, spálenie alebo zahrabanie tiel usmrtených zvierat pod dozorom úradného veterinárneho lekára spôsobom, ktorý zabráni akémukoľvek riziku šírenia BT
- c) všetky úkony súvisiace s usmrčovaním zvierat sa vykonávajú podľa Štandardných operačných postupov na usmrtenie zvierat pri zdolávaní nákaz (ďalej len „ŠOP“), súčasťou ktorých je akčný plán a Doplnku č.1 k ŠOP na riešenie neobvyklých, krízových situácií pri depopulácii zvierat

2.4 Vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu.

Podľa § 8 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z v prípade potvrdenia BT v chove príslušný orgán veterinárnej správy vymedzí okolo ohniska nákazy ochranné pásmo o polomere najmenej 100 km okolo ohniska nákazy a pásmo dohľadu o polomere najmenej 50 km od ochranného pásma. Legislatíva taktiež oprávňuje modifikáciu týchto pásiem v prípade potreby v zmysle § 8 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z.

2.5 Vakcinácia

Vakcinovanie proti BT iným spôsobom, než je uvedené v nariadení vlády SR č. 238/2012 Z.z., je zakázané.

2.6 Asistencia polície

Podľa § 16 zákona č. 39/2007 Z.z. sú príslušníci policajného zboru, jednotky civilnej ochrany a príslušníci ozbrojených síl povinní spolupracovať pri zabránení šírenia choroby a eradikácie choroby, ak o to orgán veterinárnej správy, veterinárny inšpektor a /alebo úradný veterinárny lekár požiada. V prípade potreby je možné zavolať krízový štáb príslušného okresného úradu k riešeniu tohto problému.

SEKCIA 3 FINANČNÉ ZABEZPEČENIE

3.1 Personál

Mzdové náklady zamestnancov orgánov veterinárnej správy, ako aj zamestnancov zamestnaných na dobu určitú pre zabezpečenie plnenia úloh v krízových situáciách, sú kryté zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

3.2 Materiálne vybavenie a spotrebný materiál

Náklady na materiálne vybavenie a spotrebný materiál sú kryté z rozpočtových zdrojov Slovenskej republiky.

3.3 Usmrtenie, odstránenie kadáverov a kontaminovaného materiálu, sanitácia.

Na vzniknuté náklady chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami. (§ 45 zákona č. 39/2007 Z.z.).

3.4 Vyplatenie odškodného

Na vzniknuté náklady chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami. (§ 45 zákona č. 39/2007 Z.z.).

Podľa § 12 ods. (2) písm. f) zákona č. 39/2007 Z.z. je úradný veterinárny lekár oprávnený potvrdzovať vyčíslenie nákladov a škôd v prípade usmrtenia alebo zabíjania zvierat, zhabania alebo zničenia ich tiel, násadových vajec, zárodočných produktov, produktov živočíšneho pôvodu alebo vybraných produktov rastlinného pôvodu a krmív.

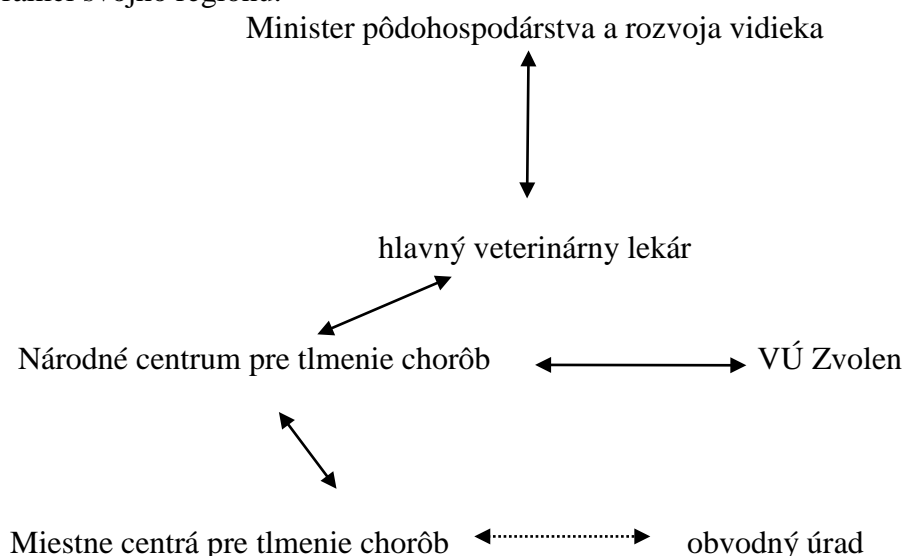
Sekcia 4 Hierarchia kontrolných orgánov

4.1 Zodpovednosť za kontrolu BT na území Slovenskej republiky má minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Výkonom kontroly je poverený hlavný veterinárny lekár.

4.2 MPRV SR schvaľuje a reviduje národné pohotovostné plány, ktoré predkladá ŠVPS SR.

4.3 V prípade výskytu infekčnej choroby bude národné centrum pre tlmenie chorôb (ďalej len národné centrum) riadiť všetky činnosti v súlade s príkazmi hlavného veterinárneho lekára.

4.4 Miestne centrá pre tlmenie chorôb sú zodpovedné za kontrolu BT (ohniská a obmedzenia) v rámci svojho regiónu.

SEKCIA 5 NÁRODNÉ CENTRUM PRE TLMENIE CHORÔB

Národné centrum pre tlmenie chorôb vzniká ako dočasné centrum tlmenia chorôb v prípade výskytu infekčnej choroby podliehajúcej hláseniu.

5.1 Hlavný veterinárny lekár s podporou národného centra pre tlmenie chorôb je zodpovedný za:

- Riadenie miestnych centier pre tlmenie chorôb
- Styk s diagnostickými laboratóriami
- Zabezpečenie finančných prostriedkov na uskutočnenie pohotovostného plánu
- Zabezpečenie výcvikových programov a nominovanie pracovníkov pre verejné výcvikové programy
- Zabezpečenie osvetových kampaní
- Riadenie ostatných orgánov v prípade vzniku infekčnej choroby

- Rozmiestnenie personálu a ostatných zdrojov do miestnych centier pre tlmenie chorôb
- Určenie ochranných pásiem a pásiem dohľadu ak je výskyt mimo územia SR
- Schválenie uvoľnenia vakcín a určenie vakcinačných pásiem
- Zabezpečenie núdzových finančných zdrojov, určených na krytie nákladov spojených s epidémiou
- Styk s poľnohospodárskymi obchodnými združeniami a médiami
- Informovanie O.I.E.
- Styk s Európskou komisiou
- Informovanie kompetentnej autority členského štátu v prípade, že kontrolné pásma zasahujú na územie tohto štátu

5.2 Hlavný veterinárny lekár je oprávnený v naliehavých prípadoch priamo riadiť každého veterinárneho lekára, ktorý vykonáva odborné veterinárne činnosti na území Slovenskej republiky.

5.3 Národné centrum pre tlmenie chorôb je vybavené:

- Potrebným zariadením a zásobami (prostriedkami komunikácie – telefónmi, faxmi)
- Mapami a inými materiálmi potrebnými na riadenie opatrení na tlmenie chorôb
- Zoznamom národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby (Príloha 10)

SEKCIA 6 KONTROLA NA MIESTNEJ ÚROVNI

6.1 Za pripravenosť na výskyt a kontrolu BT na miestnej úrovni je zodpovedný regionálny veterinárny lekár v spolupráci s inšpektorom pre zdravie zvierat, ktorý pracuje v miestnom centre pre tlmenie chorôb. Každé centrum riadi poverený veterinárny lekár (obvykle inšpektor pre zdravie zvierat), ktorý je prostredníctvom regionálneho veterinárneho lekára zodpovedný priamo hlavnému veterinárnemu lekárovi národného centra pre tlmenie chorôb. Počet a umiestnenie strediska je také, že personál, ktorý pracuje mimo strediska sa môže ľahko dostať do každého chovu hospodárskych zvierat v rámci oblasti, ktorú má pod kontrolou a vrátiť sa v priebehu dňa. Existuje 40 regionálnych veterinárnych správ a centier, ktoré sledujú zdravotný stav zvierat v svojom regióne. Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrýva každé centrum, je v prílohe č. 2.

6.2 V prípade výskytu choroby môže regionálny veterinárny lekár určiť dočasné centrum pre tlmenie choroby v mieste výskytu infekčnej choroby.

6.3 Miestne centrá pre tlmenie chorôb sú vybavené potrebnými zariadeniami a zásobami, aby mohli okamžite zasiahnuť v prípade vzniku choroby. Zoznam formulárov a oznámení používaných strediskami je v prílohe 3. Zoznam osôb a organizácií, v oblasti zahrnutej do centra, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby je aktualizovaný a je stanovený postup hlásenia (Príloha 9).

6.4 V stave núdze môže byť potrebné zariadenia dodané aj prostredníctvom súkromných firiem.

6.5 Miestne centrá pre tlmenie chorôb zodpovedajú za :

- implementovanie kontrolných opatrení a ochranu životného prostredia
- riadenie a výkon miestnych kontrolných opatrení v prípade vzniku choroby
- styk s národným centrom pre tlmenie chorôb a za určenie rozsahu ochranných pásiem a pásiem dohľadu
- zabezpečenie epizootologického vyšetovania v spolupráci so skupinou odborníkov
- transport vzoriek do diagnostických laboratórií
- udržiavanie spojenia s Štátnym veterinárnym ústavom Zvolen (ďalej len ŠVÚ Zvolen) v súvislosti s odberom a transportom vzoriek
- dozor nad ohniskom a nad všetkými prácami v infikovaných chovoch vrátane ohodnotenia škody, usmrtenia a odstránenie všetkých prípadov BT, prípadne zvierat podozrivých z infekcie
- dozor nad čistením infikovaných priestorov, materiálov a dopravných prostriedkov za ich následnú dezinfekciu, dezinsekciu
- určenie vakcinačného tímu
- vyšetrenie chovov v pásme ochrany a v pásme dohľadu
- nariadenie obmedzení na premiestňovanie v pásme ochrany a pásme dohľadu
- udržiavanie spojenia s políciou, poľnohospodárskymi a obvodnými úradmi, bitúnkami a kafilériami
- pravidelné informovanie verejnosti o rizikách infekcie a za pripravenosť v prípade vzniku infekčnej choroby na území svojho regiónu
- vykonávanie informačných kampaní
- usporiadanie a zúčastňovanie sa na cvičeniach pre úspešné tlmenie chorôb

6.6 Povinnosti pri výskyte infekčnej choroby vyplynú i pre ďalšie orgány.

- polícia, armáda, civilné organizácie – budú asistovať pri zabezpečení infikovaných priestorov a kontrolovať pohyb v oblasti.

6.7 Miestne centrá pre tlmenie chorôb majú takéto zloženie

- koordinačný tím
- administratívny tím
- epizootologický tím
- eradikačný tím
- vakcinačný tím
- kontrolný tím

V prípade výskytu infekčnej choroby môže regionálny veterinárny lekár po konzultácii s nadriadenými orgánmi požiadať o pomoc iné centrum.

6.8 Miestne centrum pre tlmenie chorôb bude plne podporovať skupinu odborníkov pre BT pri ich vyšetovaní a bude s ňou v neustálom kontakte, aby sa určila správna stratégia eliminácie choroby.

SEKCIA 7 SKUPINA ODBORNÍKOV PRE BT

- 7.1** Skupiny odborníkov s podrobnými znalosťami o BT boli vytvorené v spolupráci s národným centrom pre tlmenie chorôb a VÚ Zvolen. (Príloha 4)
- 7.2** Skupiny odborníkov majú nasledujúce povinnosti:
- V prípade primárneho ohniska spracovať epidemiologické a entomologické prípadne klimatické šetrenie na základe šetrení vykonaných epizootologickým tímom v ohnisku nákazy, ktoré poskytne rozsiahle zhodnotenie zahrnutého rizika
 - V priebehu kampaní na tlmenie choroby sa zaoberať konkrétnymi problémami, tak ako sa objavia a poskytovať rady vedúcim centier na tlmenie chorôb
 - Vždy si udržiavať odborné znalosti pri zvládnutí naliehavých prípadov a znalosti o BT v rámci SR a rozvíjať nové stratégie kontroly a techniky, ak je to potrebné
 - Školiť a poskytovať rady ostatnému personálu o núdzových opatreniach
- 7.2.1** Skupina odborníkov pracujúcich v teréne musí mať poznatky o:
- Aktuálnom rozmiestnení lapačov hmyzu
 - Oblasti a ekologických podmienkach vo vzťahu k aktivite vektora BTV, ktorým je pakomár z rodu *Culicoides*.
 - Klimatických a pedologických pomeroch v danej oblasti
 - Pravdepodobnosti výskytu určitého druhu pakomára z rodu *Culicoides*, ktorý je zodpovedný za prenos vírusu v danej oblasti
- 7.2.2** Skupina odborníkov pracujúcich v laboratóriách musí byť schopná
- Identifikovať druh pakomára z rodu *Culicoides*, ktorý je zodpovedný za vírus v danej oblasti
- 7.3** Epidemiologická správa z primárneho ohniska ochorenia popisuje
- Situáciu v infikovanom chove
 - Počet a druhy vnímavých zvierat, metódy chovu
 - Počet klinicky postihnutých zvierat
 - Veľkosť a umiestnenie chovu a jeho vzťah s ostatnými chovmi, verejnými cestami a pod.
 - Pravdepodobný druh pakomára *Culicoides* zodpovedného za BT v danej oblasti
 - Miestna meteorologická situácia
 - Posledné premiestňovania (zvieratá a personál) do chovu a z chovu
- 7.4** Na základe týchto zistení poskytne vedúci skupiny rady miestnemu alebo národnému centru informácie o
- Možnom pôvode infekcie
 - Pravdepodobnej dobe trvania infekcie v priestoroch
 - Chovy, v ktorých je najväčšie riziko šírenia sa ochorenia BT
 - Sledovanie a iné opatrenia, ktoré sa musia vykonať za účelom obmedzenia rozširovania choroby

7.5 Skupina odborníkov nie je zodpovedná za zabíjanie a odstraňovanie zvierat a iné rutinné opatrenia v infikovaných priestoroch. Tieto úlohy sú povinnosťou miestnych/regionálnych centier pre tmenie chorôb.

SEKCIA 8 LUDSKÉ ZDROJE POŽADOVANÉ V PRÍPADE NÚDZOVÝCH SITUÁCIÍ

8.1 Národné centrum pre tmenie chorôb vedie zoznam veterinárnych lekárov a administratívnych pracovníkov, ktorí môžu byť privolaní v prípade výskytu BT

8.2 Školení pracovníci pre prípad výskytu BT (alebo so skúsenosťami so BT) sú uvedení v prílohe 5.

SEKCIA 9 SMERNICE PRE ZAMESTNANCOV

9.1 Kópia operačného manuálu pre BT je v prílohe 6.

SEKCIA 10 DIAGNOSTICKÉ LABORATÓRIUM

10.1 Diagnostické laboratórium pre BT

Podľa § 12 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z laboratórne vyšetrenia na zistenie BT sa vykonávajú pre Slovenskú republiku na základe zmluvy v laboratóriu uvedenom v prílohe č. 1 písm. A , ktoré slúži ako národné laboratórium. Jeho úlohy sú uvedené v prílohe č. 1 písm B Nariadenia vlády č. 238/2012.

Národné laboratórium spolupracuje s referenčným laboratóriom Európskej únie pre BT, uvedeným v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 238/2012 v prílohe č. 2.

AFRC Institute for Animal Health,
Pirbright Laboratory,
Ash Road Pirbright,
Woking
Surrey GU24 0NF
United Kingdom.
Tel. (44-1483) 23 24 41
Fax. (44-1483) 23 24 48
E-mail: philip-mellor@bbsrc.ac.uk

Každé centrum pre tmenie chorôb má okamžitý a nepretržitý prístup do diagnostického zariadenia pre BT – Sérologické laboratórium pre prácu s inaktivovaným vírusom – ŠVÚ Zvolen.

Laboratórium je vybavené a spôsobilé pre poskytovanie rýchlej prvotnej diagnózy a tak isto pre rozsiahly sérologický surveillance. Diagnostické laboratórium ma zariadenia pre post mortem vyšetrenie.

Maximálny počet vzoriek vyšetrovaných týždenne je: 500 vyšetrení pre detekciu vírusu
1000 vyšetrení pre detekciu protilátok
V priebehu dvoch týždňov je možné kapacitu zvýšiť na: 1000 vyšetrení pre detekciu vírusu
5000 vyšetrení pre detekciu protilátok

Vo všetkých podozrivých ohniskách sa odoberajú vhodné vzorky a rýchlo sa prepravujú podľa protokolu do diagnostického laboratória. Vedúci Národného centra pre tlenie chorôb stanoví zodpovednosť za riadenie tohto postupu.

Laboratória sú spôsobilé na vykonávanie testov na BT minimálne podľa štandardov OIE manuálu a v súlade s ustanoveniami "Diagnostické testy na diagnostikovanie transmisívneho orbivírusového ochorenia v rámci Európskej únie" (ďalej len EÚ) a "Štandardy pre diagnostikovanie transmisívneho orbivírusového ochorenia v rámci EÚ".

Existuje systém priamej komunikácie medzi diagnostickým laboratóriom, hlavným veterinárnym lekárom národným centrom pre tlenie chorôb a skupinou odborníkov.

SEKCIA 11 NÚDZOVÁ VAKCINÁCIA

11.1 Je pripravený pohotovostný plán pre núdzovú vakcináciu, ktorý je uvedený v prílohe č. 7 v Národnom pohotovostnom pláne pre prípad podozrenia a výskytu BT. Plán bude použitý, keď kampaň núdzovej vakcinácie bude schválená Európskou Komisiou a Stálym veterinárnym výborom.

Informácia o antigénnej štruktúre vírusu spôsobujúceho epidémiu a o najvhodnejšom používanom druhu vakcíny sa v prípade núdzovej situácie získa z referenčného laboratória Spoločenstva.

Národné centrum pre tlenie chorôb bude zodpovedné za získanie vakcíny, berúc do úvahy legislatívu Spoločenstva, a za jej dodanie do oblastí, v ktorých sa bude používať.

V pláne je uvedené množstvo vakcíny, ktorá sa bude požadovať a opatrenia, ktoré boli vykonané na jej distribúciu, vrátane udržovania v chlade od jej obdržania z banky vakcín Spoločenstva po skladovanie a miesto jej použitia.

Vakcinovacie vybavenie dostačujúce na podávanie veľkých množstiev vakcíny v krátkom čase, zariadenie s ktorým sa označujú vakcinované zvieratá a potrebné formuláre sa uchovávajú v sklade za účelom rýchlej prepravy do miestneho centra pre tlenie chorôb v oblastiach, v ktorých sa budú používať.

Zoznam je zostavený veterinárnym, technickým a administratívnym pomocným personálom, školeným v postupoch vakcinácie a ktorý by bol rozmiestnený do centier pre núdzovú vakcináciu.

Centrum pre núdzovú vakcináciu bude zriadené v rámci miestneho centra pre tlmenie chorôb alebo v jeho blízkosti a bude pod kontrolou vedúceho veterinárneho lekára, ktorý zodpovedá za miestne centrum pre tlmenie chorôb.

Každý vakcinačný tím sa skladá z veterinárneho lekára a technického asistenta.

Predtým ako sa vykoná vakcinácia stáda, budú zvieratá klinicky vyšetrené a budú vakcinované len vtedy, ak budú bez príznakov modrého jazyka. Ak sa nemôže vylúčiť prítomnosť modrého jazyka, prípad bude postúpený miestnemu centru pre tlmenie chorôb za účelom prijatia opatrení.

11.2. Pohotovostný plán pre vakcináciu je v prílohe 7.

SEKCIA 12 TRÉNINGOVÉ PROGRAMY

12.1 Pre veterinárnych lekárov, technických asistentov a administratívny pomocný personál vo veterinárnej službe je zavedený jednotný program školení pre tlmenie a eradikáciu modrého jazyka.

Školenie pre skupinu odborníkov a pre kľúčových členov národného centra pre tlmenie chorôb je v rámci programu kurzov o epidemických ochoreniach v celom Spoločenstve a zahŕňa patogenézu, klinickú a laboratórnu diagnostiku, epidemiológiu, sledovanie a surveillance, všeobecné a špecifické kontrolné opatrenia, používanie meteorologických a prediktívnych údajov a postupy v infikovaných chovoch.

Tréningové cvičenia pre ostatných zamestnancov organizuje skupina odborníkov za pomoci zamestnancov na všetkých úrovniach, ktorí majú skúsenosti s touto chorobou. Tréningový program zahŕňa:

- diagnózu BT,
- postupy v podozrivých a známych infikovaných chovoch;
- epidemiologické šetrenie;
- entomologické šetrenie (prítomnosť a rozšírenie vektora),
- klimatické šetrenie a pedologické šetrenie
- postupy v pásme ochrany a pásme dohľadu;
- sledovanie a imunologický dohľad - surveillance,
- postupy v národnom centre pre tlmenie chorôb;
- postupy v miestnom centre pre tlmenie chorôb;
- ochrana zvierat v čase usmrtenia v chovoch s reštrikčnými opatreniami,
- uchovávanie záznamov na všetkých stupňoch;
- komunikácia a hlásenie v rámci organizačnej štruktúry,
- funkcie centier pre tlmenie chorôb a skupiny odborníkov;
- účinný rozhodovací proces;
- notifikácia a postupy publicity.

Úradné školenia sa uskutočňujú pravidelne za účelom podporovania informovanosti a spôsobilosti a s cieľom zabezpečiť, aby novým pracovníkom služby boli na začiatku ich kariéry poskytnuté teoretické a praktické vedomosti o modrom jazyku.

12.2 Okrem takýchto pravidelne sa uskutočňovaných úradných školení, sa uskutočňujú v dvojročných intervaloch simulačné cvičenia, pohotovostné cvičenia v reálnom čase, ktoré simulujú, pokiaľ možno čo najrealistickejšie postupy tlmenia chorôb. Intenzívne a extenzívne systémy produkcie dobytku a chovy so zmiešanými druhmi zvierat sú zahrnuté v týchto cvičeniach. Zariadenia sú k dispozícii na:

- podporu operatívneho riadenia v pásme ochrany;
- poskytovanie rýchleho sledovania kontaktných chovov a rizikových stád;
- simulovanie rozširovania ochorenia medzi chovmi;
- porovnávanie následkov rôznych kontrolných stratégií;
- osvetľovanie problémov, ktoré sa pravdepodobne vyskytnú v reálnych situáciách

Laboratórny personál sa zúčastní na simulačných cvičeniach, ale okrem toho bude mať špeciálne školenie o laboratórnych diagnostických technikách.

Efektívnosť každého pohotovostného cvičenia v reálnom čase je vyhodnotená, pripravená je správa a skúsenosť sa využíva na zdokonalenie plánovania následných tréningových podujatí.

SEKCIA 13 PUBLICITA A INFORMOVANIE VEREJNOSTI O BT

13.1 Zabezpečiť rozsiahlu informovanosť o riziku BT, o jeho ekonomických dôsledkoch a klinických príznakoch a takto podporiť okamžité hlásenie prvých podozrení prítomnosti choroby a prijatie množstva opatrení.

1. Prednášky o BT sú určené pre študentov veterinárstva a poľnohospodárstva, a sú im k dispozícii informácie vo forme tlačенých materiálov, video a/alebo CD diskov, kde je popísané klinické ochorenie, jeho epidemiológia, postupy hlásenia, opatrenia na tlmenie, uplatňované v Spoločenstve, vrátane vyplácania kompenzácií a informácie o nálezovej situácii v Spoločenstve, susedných štátoch a krajinách s ktorými Spoločenstvo obchoduje.
2. Doškoloňovacie kurzy sa poskytujú veterinárnym lekárom v praxi zameranej na veľké zvieratá, pre tých pracovníkov, ktorí sú zamestnaní na bitúnkoch a tých, ktorí inými spôsobmi môžu prísť do kontaktu s vnímavým importovaným dobytkom. Obsah takýchto kurzov je podobný obsahu učebných materiálov pripravených pre študentov veterinárstva a poľnohospodárstva.
3. Informačné kampane sú určené pre chovateľov, prevádzkovateľov zberných stredísk s dobytkom a prevádzkovateľov bitúnkov, inseminátorov a prepravcov dobytku, ktorí navštevujú chovy a v priebehu svojej práce sú v pravidelnom kontakte s vnímavými zvieratami. V týchto kampaniach sa zdôrazňuje riziko tejto choroby, spôsoby, ktorými môže byť zavlečená a rozširovaná, klinické symptómy modrého jazyka a nutnosť okamžitého hlásenia, ak je podozrenie z tejto choroby a možnosť kompenzácie.

4. Ak sa v krajine potvrdí ochorenie modrého jazyka, v miestnej a celonárodnej tlači ako aj v ostatných médiách sa zintenzívni informovanosť a budú pravidelne poskytované informácie o pokroku pri opatreniach tlmenia a eradikácie. V tomto čase sa bude klásť dôraz na informovanosť v súvislosti s rizikom tejto choroby, jej vplyvom na národnú ekonomiku, klinickými symptómami a nutnosťou okamžitého hlásenia v prípade podozrenia z ochorenia BT.

Prílohy

1. Národné centrum pre tlmenie chorôb zvierat
2. Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrývajú miestne centrá pre tlmenie chorôb.
3. Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie chorôb.
4. Skupiny odborníkov pre BT
5. Veterinárni lekári školení pre prípad výskytu BT (alebo so skúsenosťami s BT).
6. Operačný manuál pre BT.
7. Pohotovostný plán pre vakcináciu.
8. Miestne centrá pre tlmenie chorôb.
9. Vybavenie miestnych centier pre tlmenie chorôb.
10. Zoznam národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia BT.
11. Formuláre

Príloha č. 1.

Národné centrum pre tlmenie chorôb zvierat

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky
Botanická 17
843 12 Bratislava

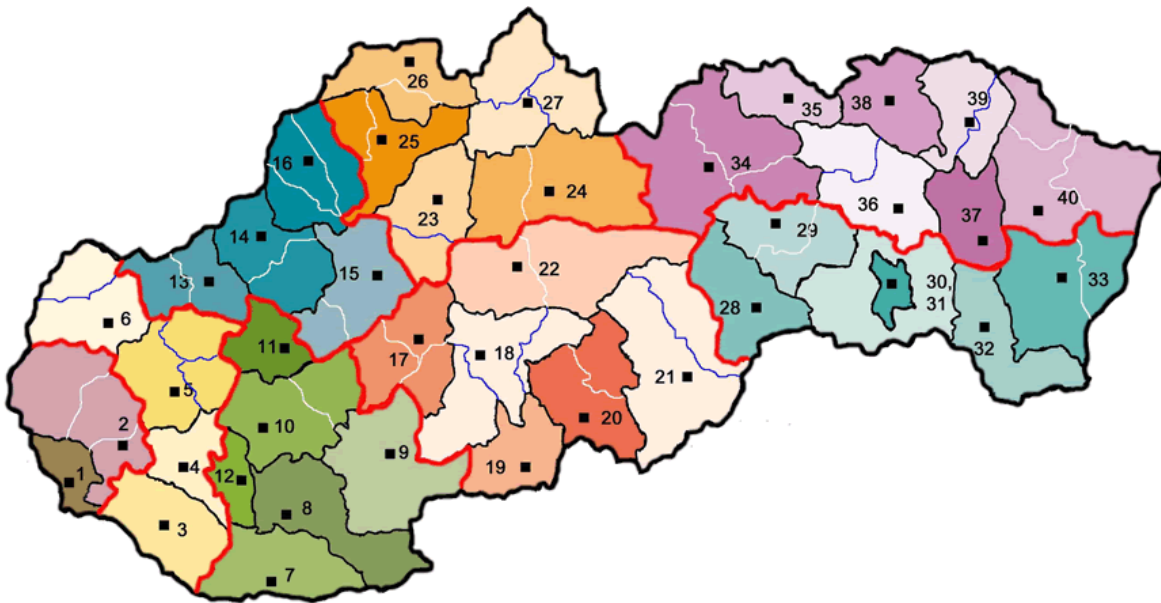
Tel. : 02/ 602 57 212, 0905 307 681, (hlavný veterinárny lekár)
02/602 572 16, 602 572 30
0905 589 169, 0917 842 138
fax: 02/ 602 57 242, 602 572 47,
E-mail : chudy@svps.sk

Vedúci centra: MVDr. Martin Chudý

Príloha č.2.

Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrývajú miestne centrá pre tlmenie chorôb.

1	Bratislava	14	Trenčín	27	Dolný Kubín
2	Senec	15	Prievidza	28	Rožňava
3	Dunajská Streda	16	Púchov	29	Spišská Nová Ves
4	Galanta	17	Žiar nad Hronom	30	Košice – mesto
5	Trnava	18	Zvolen	31	Košice – okolie
6	Senica	19	Veľký Krtíš	32	Trebišov
7	Komárno	20	Lučenec	33	Michalovce
8	Nové Zámky	21	Rimavská Sobota	34	Poprad
9	Levice	22	Banská Bystrica	35	Stará Ľubovňa
10	Nitra	23	Martin	36	Prešov
11	Topoľčany	24	Liptovský Mikuláš	37	Vranov nad Topľou
12	Šaľa	25	Žilina	38	Bardejov
13	Nové Mesto nad Váhom	26	Čadca	39	Svidník
				40	Humenné

Príloha č.3.

Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie chorôb.

Názov formulára
Správa o výskyte choroby modrý jazyk
Hlásenie o podozrení choroby modrý jazyk
Správa o zániku choroby modrý jazyk
Žiadanka na veterinárne laboratórne vyšetrenie katarálnej horúčky oviec
Zoznam chovateľov a počty zvierat ochranné vakcinovaných (vyšetrených) proti BT
Protokol o vyšetrení zvierat podozrivých na modrý jazyk
Záverečná správa o priebehu ochorenia modrý jazyk v chove
Úradný záznam o vykonaní čistenia a dezinfekcie v ohnisku
Úradný záznam o usmrtení zvierat v ohnisku
Veterinárne opatrenia pri podozrení na výskyt BT
Zrušenie veterinárnych opatrení, ak choroba nie je laboratórne potvrdená
Veterinárne opatrenia pri laboratórnom potvrdení choroby
Zrušenie veterinárnych opatrení
Manuál epizootologického šetrenia pri podozrení/potvrdení BT
Hlásenie o epizootologickej situácii pri výskyte choroby modrý jazyk

Zásady pri posielaní formulárov sú nasledovné:

V prípade podozrenia na ohnisko:

miestne centrum pre tlmenie chorôb pošle národnému centru pre tlmeniu chorôb:

- Hlásenie o podozrení choroby modrý jazyk
- Epizootologické šetrenie pri podozrení na BT
- Veterinárne opatrenia pri podozrení na výskyt BT
- Protokol o vyšetrení zvierat podozrivých na modrý jazyk
- Zoznam chovateľov a počty zvierat ochranné vakcinovaných (vyšetrených) proti BT
- Zrušenie veterinárnych opatrení, ak choroba nie je laboratórne potvrdená

V prípade potvrdenia ohniska:

miestne centrum pre tlmenie chorôb pošle národnému centru pre tlmenie chorôb:

- Správa o výskyte choroby modrý jazyk
- Hlásenie o epizootologickej situácii pri výskyte choroby modrý jazyk
- Veterinárne opatrenia pri laboratórnom potvrdení choroby
- Zoznam chovateľov a počty zvierat ochranné vakcinovaných (vyšetrených) proti BT
- Epizootologické šetrenie pri potvrdení BT
- Úradný záznam o usmrtení zvierat v ohnisku
- Úradný záznam o vykonaní čistenia a dezinfekcie

V prípade zániku ohniska:

miestne centrum pre tlmenie chorôb pošle národnému centru pre tlmeniu chorôb:

- Zrušenie veterinárnych opatrení
- Správa o zániku choroby modrý jazyk

Formuláre sa nachádzajú v prílohe č. 11

Príloha č.4.

Slovenská republika

Skupiny odborníkov pre katarálnu horúčku oviec –BT.

1. Skupina odborníkov

Vedúci skupiny - MVDr. Štefan Miholics, RVPS Komárno,
člen - MVDr. Helena Palágyiová, RVPS Šaľa,
Zástupca VÚ Zvolen

2. Skupina odborníkov

Vedúci skupiny - MVDr. Valerián Kvokačka, RVPS Prešov,
člen - MVDr. Juraj Dušek, RVPS Dolný Kubín,
Zástupca VÚ Zvolen

Príloha č.5.

Slovenská republika

Zamestnanci školení pre prípad výskytu BT (alebo so skúsenosťami so BT).

(i) Počet veterinárnych lekárov a zamestnancov, ktorí môžu byť povolaní v prípade výskytu BT v SR

Všetkých cca 980 zamestnancov je školených v istých aspektoch kontroly BT a v prípade najhoršieho scenára môžu byť povolaní. Avšak v praxi okolo 600 úradných veterinárnych lekárov môže byť povolaných kedykoľvek a najviac okolo 50 veterinárnych technikov na pomoc miestnym centráм pre tlmenie chorôb. Zoznam týchto veterinárnych lekárov a technikov je uvedený v regionálnych pohotovostných plánoch a uchováva sa v národnom centre. V tomto zozname je uvedené:

- Meno a lokalizácia členov personálu
- Kvalifikácia, napríklad veterinárny lekár
- Praktické skúsenosti skupiny 1 (špecifikovanie ochorenia)
- Vykonané školenie

Všetci zamestnanci, ktorí nie sú pod priamou kontrolou hlavného veterinárneho lekára majú stálu dohodu medzi hlavným veterinárnym lekárom a zamestnávateľmi o okamžitom uvoľnení takýchto zamestnancov.

(ii) Počet zamestnancov školených alebo so skúsenosťami na kontrolu BT

Všetci úradní veterinárni lekári sú školení a videli hoci len na videonahrávkach klinické príznaky BT ako súčasť nástupnej praxe, pravidelných školení organizovaných Inštitútom pre vzdelávanie veterinárnych lekárov (ďalej len IVVL Košice), prípadne školeniach

organizovaných v rámci I. postgraduálneho školenia v IVVL Košice. V dôsledku skutočnosti, že sa ochorenie BT na území Slovenskej republiky ešte nevyskytol, len veľmi málo súčasných zamestnancov má skúsenosti s ohniskom choroby.

(iii) Počet zamestnancov schopných používať niektorý z jazykov členských štátov EÚ v prípade výskytu BT

- Zoznam veterinárnych lekárov a technikov schopných plynule používať niektorý z jazykov členských štátov EÚ je uvedený v rámci okresných pohotovostných plánov a je uchovávaný v národnom centre.

Okrem nich sú to ďalší veterinárni lekári, ktorých jazykové schopnosti sú slabšie, avšak môžu byť využité. Jazyky sú nasledujúce:

Angličtina

Francúzština

Taliančina

Nemčina

Zamestnanci v miestnom centre

- Poverený vedúci veterinárny lekár
- Veterinárni lekári školení v
 - diagnóze BT
 - zabíjaní, čistení, dezinfekcii a dezinsekcii a iných postupoch v infikovaných priestoroch
 - kontrolách premiestňovania
- Podporný personál školený
 - v postupoch v infikovaných priestoroch
 - kontrolách premiestňovania
- Zamestnanci úradu školení v uchovávaní záznamov, požadovaných na diagnózu infekcie

Zamestnanci sa zúčastňujú kurzov za účelom získania schopnosti okamžite konať v prípade výskytu ohniska.

Skupiny odborníkov

- vedúci veterinárny lekár skúsený alebo školený v epidemiológii a klinickej diagnóze
- veterinárny lekár so skúsenosťami alebo školený v zabíjaní, odstraňovaní kadáverov a čistení, dezinfekcii a dezinsekcii
- odborník diagnostického laboratória, skúsený vo vykonávaní laboratórneho testu.

Skupina odborníkov má prístup k meteorologickým posudkom a predpovediam na stránke <http://www.shmu.sk/>. Skupina je pravidelne školená v epidemiologických, diagnostických a kontrolných postupoch (Sekcia 11)

Príloha č. 6.

Slovenská republika

Operačný manuál pre BT.

- hlásenie podozrenia z choroby
- zabíjanie zvierat, oceňovanie a vyplácanie kompenzácií
- zničenie tiel a prístup na miesta, ktoré sa budú používať na tento účel
- sanitárne a iné postupy v infikovaných priestoroch
- kontrola premiestňovaní
- núdzová vakcinácia

1.1 Ohlásenie ochorenia

§ 17 zákona č.39/2007 Z.z ustanovuje, že vlastník alebo držiteľ zvierat je povinný hlásiť orgánu veterinárnej správy podozrenie alebo výskyt BT.

Podľa § 3 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z vlastník, držiteľ, alebo iné fyzické osoby, alebo právnické osoby musia bez meškania ohlásiť príslušnému orgánu každé podozrenie na BT.

1.2 Postup vyšetrovania

Podľa § 4 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z ak sa v chove umiestnenom v regióne nachádza jedno alebo viac zvierat podozrivých na BT, úradný veterinárny lekár bez meškania vykoná úradné vyšetrenie, ktorým sa potvrdí, alebo vylúči výskyt choroby
Po oznámení podozrenia na BT príslušný orgán nariadi vykonať úradný dohľad nad chovom a úradný veterinárny lekár:

- a) vykoná súpis zvierat v chove a v rámci každého druhu uvedie počet zvierat už uhynutých, chorých alebo pravdepodobne nakazených; súpis sa musí aktualizovať tak, aby sa v čase podozrenia zistil počet narodených zvierat aj uhynutých zvierat; informácie zo súpisu sa musia predložiť na vyžiadanie a môžu sa pri každej kontrole preverovať,
- b) vykoná súpis miest, ktoré umožňujú prežitie alebo prechovanie vektora, najmä miest vhodných na jeho reprodukciu,
- c) vykoná epizootologické šetrenie podľa § 7 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z, ktoré zahŕňa:
 1. obdobie, počas ktorého sa mohla katarálna horúčka oviec vyskytovať v chove-označenie chovu podľa evidencie CEHZ
 2. možný pôvod BT v chove a identifikovanie iných chovov zvierat, ktoré sa mohli nakaziť alebo kontaminovať z rovnakého zdroja,
 3. výskyt a rozšírenie vektorov choroby,
 4. premiestňovanie zvierat do príslušného chovu a z príslušného chovu, ako aj odstránenie tiel uhynutých zvierat z tohto chovu.
- d) vykoná pravidelné návštevy chovu alebo chovov a pri každej príležitosti vykoná podrobné klinické vyšetrenie alebo autopsiu zvierat, ktoré uhynuli alebo u ktorých je podozrenie z choroby, a musí potvrdiť ochorenie; ak je to potrebné, pomocou laboratórnych testov,

- e) nariadi zákaz premiestňovania zvierat z chovu a do chovu,
- f) nariadi v čase, keď je vektor aktívny, držať všetky zvieratá v chove v ich ustajňovacích priestoroch,
- g) nariadi pravidelne ošetrovať zvieratá, budovy na ich ustajnenie a ich okolie, najmä miesta, v ktorých sa darí populáciám *Culicoides*, schválenými insekticídmi; na zabránenie zamoreniu vektormi určí príslušný orgán počet ošetrení, pričom zohľadní dĺžku účinnosti použitého insekticídu a klimatické podmienky,
- h) nariadi telá uhynutých zvierat v chove zničiť, neškodne odstrániť, spáliť alebo zahrabať podľa osobitného predpisu v zmysle zákona 39/2007 Z.z.

V čase, keď sa vyšetrowanie začne a v prípade, že klinické príznaky svedčia na BT, musí byť okamžite informované národné centrum pre tlmenie chorôb, aby sa mohli urobiť prípravy pre zvládnutie epidémie, ak bude potvrdený výskyt ochorenia, vrátane založenia miestneho centra pre tlmenie chorôb a skupiny odborníkov.

Poverený úradný veterinárny lekár, vykonávajúci vyšetrowanie v chove s podozrením na BT, musí mať so sebou vybavenie podľa prílohy 1a 2 tohto operačného manuálu pre BT.

V prípade chovu s veľkým množstvom zvierat môže byť pre potreby vyšetrowania potrebné nasadiť viac ako jedného veterinárneho lekára a zabezpečiť asistenciu technického personálu. Pri prvom podozrení z výskytu sa odporúča účasť pracovníka VÚ Zvolen na zabezpečenie správneho odberu vzoriek.

1.3. Predbežné opatrenia

1.3.1 Nariadenie opatrení pre premiestňovanie zvierat

Okamžite po príchode do podozrivého chovu musí poverený úradný veterinárny lekár majiteľovi alebo jeho zástupcovi nariadiť nasledujúce opatrenia:

- všetky zvieratá vnímavých druhov v hospodárstve musia byť zatvorené vo svojich priestoroch, prípadne premiestnené na iné miesto, kde môžu byť izolované,
- žiadne zvieratá vnímavých druhov nesmú vstúpiť alebo opustiť hospodárstvo,
- žiadne zvieratá iných druhov nesmú vstúpiť alebo opustiť hospodárstvo bez povolenia od úradného veterinárneho lekára,
- vozidlá smú vstúpiť alebo opustiť hospodárstvo iba za podmienok stanovených úradným veterinárnym lekárom a v zhode s podmienkami stanovenými na zamedzenie rozšírenia ochorenia,

Výrazné oznámenie o podozrení na výskyt ochorenia BT bude umiestnené na každom vstupe do hospodárstva.

Majiteľ musí byť inštruovaný, že aj keď úradný veterinárny lekár vykoná úradnú inventúru chovu z epidemiologických dôvodov, je povinný viesť evidenciu všetkých vnímavých zvierat podľa kategórií v hospodárstve a zoznam spresniť počtom zvierat, ktoré uhynuli alebo sa infikovali od ostatných zvierat v maštaliach. Zoznam sa pravidelne upravuje narodením alebo uhynutím zvierat počas doby podozrenia. Informácie na zozname musia byť na požiadanie predložené a pri každej kontrole dozorných orgánov môžu byť skontrolované.

Urgentné kontroly sa týkajú iba chovov, v ktorých je vyslovené podozrenie na BT. Ak národné centrum pre tlmenie chorôb považuje za potrebné, mali by sa kontroly rozšíriť aj na iné hospodárstva, ktoré sú v kontakte s hospodárstvom v ktorom je vyslovené podozrenie na BT, a ktoré by mohli byť ohrozené v prípade potvrdenia choroby.

Opatrenia uvedené vyššie zostanú v platnosti, kým sa úradne nevytlúči BT.

V prípade potreby bude policajný zbor požiadaný o pomoc pri uplatňovaní obmedzení.

1.3.2 Rozšírenie obmedzení na premiestňovanie zvierat

Ak má úradný veterinárny lekár dôkaz o tom, že sa BT mohol zavliecť z iných chovov do podozrivého chovu, alebo že BT mohol byť nejakým spôsobom zavlečený z podozrivého chovu na iné chovy, aj v týchto ďalších chovoch musia byť nariadené vyššie uvedené opatrenia, kým sa podozrenie na BT v hospodárstve úradne nevytlúči.

1.4 Epizootologické šetrenie

Vykoná epizootologické šetrenie podľa § 7 nariadenie vlády SR č. 238/2012 Z.z., ktoré zahŕňa:

1.4.1 Prvotné epizootologické šetrenie

Epizootologické šetrenie by malo byť vykonané za účelom zistenia:

- obdobie, počas ktorého sa mohla katarálna horúčka oviec vyskytovať v chove,
- možný pôvod katarálnej horúčky oviec v chove a identifikovanie iných chovov zvierat, ktoré sa mohli nakaziť alebo kontaminovať z rovnakého zdroja,
- výskyt a rozšírenie vektorov choroby,
- premiestňovanie zvierat do príslušného chovu a z príslušného chovu, ako aj odstránenie tiel uhynutých zvierat z tohto chovu.
- pohybu aut, ľudí prenášajúcich vektorov vírusu do alebo z iných hospodárstiev, v ktorých sú zvieratá vnímavé na BT, smer prevládajúceho vetra
- zistenie a približný počet druhov pacomára z rodu *Culicoides*, ktorý je zodpovedný za BT

1.5 Klinické vyšetrenie

Pred klinickým vyšetrením chovu si úradný veterinárny lekár navlečie ochranný odev a zabezpečí osobnú dezinfekciu.

Úradný veterinárny lekár pred vyšetrením musí spracovať zoznam jednotlivých druhov a kategórií zvierat v hospodárstve – býky, kravy, ostatný dobytok, mladý dobytok, teľatá, ovce, kozy – podľa ich evidencie v CEHZ.

Načrtnutý plán chovu musí zahŕňať budovy v hospodárstve s označením počtu zvierat v každej kategórii a v každom chove.

Je potrebné urobiť podrobné vyšetrenie všetkých zvierat podozrivých z ochorenia na BT, ako aj iných príznakov ochorenia, vrátane vysokej horúčky, inapetencie, depresie a ich identifikáciu a zaznamenať miesto ich ustajnenia v chove a zvážiť diferenciálnu diagnózu.

Uprednostňuje sa začať kontrolu stáda v mieste hospodárstva, v ktorých zvieratá sú podľa vyhlásenia majiteľa alebo jeho zástupcu zdravé, ponechajúc podozrivé zvieratá na koniec. V prípade veľkých stád, hlavne ak je obmedzený počet pomocníkov, to nemusí byť možné a môže byť nevyhnutné vyšetriť najprv podozrivé zvieratá.

Pasúce sa zvieratá by mali byť podľa možností vyšetrené na mieste, kde sa zvyčajne zdržiavajú, za predpokladu, že ich presun by mohol ohroziť iný dobytok.

V prípade ťažko zvládnuteľných zvierat môže byť pre odber vzoriek a klinické vyšetrenie potrebné použiť uspávacie látky.

Vhodné trankvilizéry sú:

- Xylazin 2% pre dobytok 0,5 ml na 100 kg i.m. pre ľahkú anestéziu alebo 1,0 ml na 100 kg pre hlbokú anestéziu

Klinické príznaky BT, ktoré sa môžu vyskytnúť, sú :

U oviec a kôz

- dysgalakcia/ agalakcia
- horúčka (41 – 42 °C)
- nechutenstvo, depresia
- opuchy hlavy, hypersalivácia
- hyperémia sliznice dutiny ústnej, deskvamácia epitelu, nekrózy a erózie, opuch a cyanóza jazyka
- krívanie, zápal korunky, pododermatitída
- hnačky u jahniat
- pneumónia
- aborty, kongenitálne abnormality.

U hovädzieho dobytku

- ochorenie prebieha inaparentne alebo rovnaké klinické príznaky ako u oviec ale s miernejším priebehom
- najčastejšie len hypertermia a leukopénia

1.5.1 Post-mortem vyšetrenie

Vykonanie pitvy je nevyhnutnou súčasťou diagnostiky a diferenciálnej diagnostiky BT. Pri pitve sa zisťuje generalizovaný edém, hyperémia, hemorhágie a nekrózy kostrového a srdcového svalstva, tiež aspiračná pneumónia, zväčšenie lymfatických uzlín a splenomegália. Patognomické sú hemorhágie na báze pulmonálnych artérií.

1.6 Odber vzoriek

1.6.1 Vzorky, ktoré sa používajú pri diagnostikovaní BT:

Vzorky lymfatických uzlín a slezina;
Krv vo fáze virémie

1.6.2 Vzorky lymfatických uzlín a slezina (pre izoláciu vírusu):

Vzorky lymfatických uzlín, podľa možnosti čo najväčšie, najmenej však 1g, alebo 1cm², by mali byť odobraté z kadáverov.

1.6.3 Nezrazená krv (pre izoláciu vírusu):

Vzorky nezrazenej krvi sa odoberajú do vákuových skúmaviek s EDTA (nepoužívať heparín, ani nitrát sodný/. Hemosky s EDTA dodá VÚ Zvolen po telefonickej objednávke. Krv bezprostredne po odbere dôkladne premiešať, skladovať v chladničke. Nezmrazovať!

Natívna krv (na zistenie protilátok):

Natívnu krv odobrať do hemosky. Skladovať v chladničke. Nezmrazovať!

1.7 Odosielanie materiálu

Každá vzorka musí byť zabalená v obale pozostávajúcom z troch vrstiev – nepriepustná, absorbčná, pevná. Označí sa druhom materiálu, dátumom a miestom odberu a druhom,

kategóriou a identifikáciou zvierat'a, ktorému bol materiál odobratý. Po dôkladnom zabalení sa vzorky prevezú, najlepšie poslom, v každom prípade však čo najrýchlejšie do Národného referenčného laboratória. Laboratórium musí byť oboznámené s odoslaním diagnostických vzoriek, kedy by mali byť doručené, aby mohol byť pripravený ich príjem a testovanie. Počas prevozu by sa mali chladit', nie však mraziť. V laboratóriu sa vzorky môžu uskladňovať pri teplote 4°C, ale čo najskôr by mali byť vyšetrené na BT.

Je dôležité, aby žiadanka na veterinárne laboratórne vyšetrenie BT, obsahovala aj anamnestické údaje o chove a prípadne epizootologické údaje, ktoré sú k dispozícii, vrátane, ak je to možné aj pravdepodobného zdroja infekcie a dátumu zavlečenia.

Pozitívne vzorky odosiela NRL pre BT (ŠVÚ Zvolen) do referenčného laboratória Európskej únie IAH Pirbright na confirmáciu. ŠVÚ Zvolen zodpovedá za zabalenie vzoriek podľa požiadaviek na prepravu infekčného materiálu a podľa požiadaviek príslušného dopravcu.

**PATHOLOGICAL MATERIAL OF NO COMMERCIAL VALUE
REFERENCE LABORATORY FOR BLUE TONGUE
AFRC INSTITUTE FOR ANIMAL HEALTH
ASH ROAD
PIRBRIGHT
WOKING
SURREY GU24 ONF
UNITED KINGDOM**

1.8. Hlásenie národnému centru pre tlmenie chorôb

Po ukončení predbežného vyšetovania, odobratí potrebných diagnostických vzoriek a zabezpečení odoslania vzoriek do národného referenčného laboratória, úradný veterinárny lekár predtým než opustí podozrivé hospodárstvo vyplní predbežné hlásenie a zašle ho buď faxom alebo nahlási telefonicky miestnemu centru, ktoré pošle informácie národnému centru pre tlmenie chorôb. V každom prípade sa poverený úradný veterinárny lekár spojí s miestnym centrom pre tlmenie chorôb, aby mohol dostať inštrukcie, týkajúce sa ďalšieho postupu pred opustením hospodárstva.

2. Činnosť v období do obdržania laboratórnych výsledkov

Podľa § 4 ods. 4 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z. až do zavedenia a vykonávania opatrení podľa odseku 3 vlastníkov zvierat, alebo držiteľ zvierat pri podozrení z choroby zvierat musí vykonať všetky predbežné opatrenia na splnenie opatrení podľa odseku 3 písm. e) a f) nariadenia vlády SR č. 238/2012 (bod 1.2 prílohy 6). Obmedzujúce opatrenia nariadené podľa odseku 1.3 prílohy 6 zostanú v platnosti, až kým nebude úradne vylúčené podozrenie na BT. Úradný veterinárny lekár nariadi pravidelne ošetrovať zvieratá, budovy na ich ustajnenie a ich okolie, najmä miesta, v ktorých sa darí populáciám Culicoides, schválenými insekticídmi; na zabránenie zamoreniu vektormi určí príslušný orgán počet ošetrení, pričom zohľadní dĺžku účinnosti použitého insekticídu a klimatické podmienky.

Majiteľ alebo držiteľ, musí byť informovaný, že môže trvať aj niekoľko dní, než budú známe výsledky testov, ale že za ten čas môže súkromný veterinárny lekár navštíviť chov a ošetriť choré zvieratá za predpokladu dodržania prísnych dezinfekčných pravidiel.

Poverený úradný veterinárny lekár pred opustením chovu skontroluje, či majiteľ alebo jeho zástupca porozumeli opatreniam, ktoré boli nariadené na prevádzku jeho chovu a dezinfekčným opatreniam, ktoré sú potrebné pre vstup oprávnených osôb do hospodárstva alebo jeho opustenie.

Zabezpečí sa bezpečná likvidácia kadáverov zvierat, ktoré uhynuli, alebo boli usmrtené pre diagnostické účely. Toto musí byť vykonané pod úradným dozorom a spôsobom, ktorý zamedzí riziku rozšírenia vírusu BT.

Ďalšie návštevy chovu v rámci dozoru budú zabezpečené po konzultácii s národným centrom pre tlmenie chorôb.

2.1 Negatívne výsledky

V niektorých prípadoch môže úradný veterinárny lekár na základe klinických a post mortem vyšetrení upovedomiť národné centrum pre tlmenie chorôb, že neobjavil príznaky svedčiace na prítomnosť BT v chove. Ak národnému centru pre tlmenie chorôb stačí takáto správa o negatívnom výsledku vyšetrovania, nariadené opatrenia môžu byť okamžite odvolané.

V opačnom prípade je potrebné počkať na výsledky laboratórnych vyšetrení.

Ak sú výsledky testov negatívne, nariadené opatrenia môžu byť okamžite odvolané. Je však možné, že zostane podozrenie na výskyt BT a na základe toho bude prijaté rozhodnutie po konzultácii s veterinárnym lekárom zodpovedným za vyšetovanie chovu a národným centrom pre tlmenie chorôb ponechať dozor nad chovom a odobrať ďalšie vzorky tkanív a krvi na vyšetrenie v národnom referenčnom laboratóriu.

3. Potvrdenie prítomnosti BT

3.1 Hlásenia

Do 24 hodín od úradného potvrdenia prvého ohniska BT Komisia EÚ a ostatné členské štáty dostanú úradné hlásenie o vzniku choroby.

V tejto fáze bude využitý ADNS EÚ (systém pre hlásenie chorôb zvierat EÚ) a to v súlade so smernicou Rady 82/894/EHS.

Národné centrum pre tlmenie chorôb pripraví podklady pre hlásenie, ktoré musí obsahovať minimálne nasledovné podrobnosti:

- dátum vzniku podozrenia na BT
- dátum potvrdenia výskytu BT
- metódy použité pre potvrdenie choroby
- miesto infikovaných chovov
- vzdialenosť od najbližších chovov s vnímavými zvieratami
- počet vnímavých zvierat každého druhu a kategórie v danom chove
- počet vnímavých zvierat každého druhu a kategórie, u ktorých bol potvrdený BT
- morbidita choroby
- druh a lokalizácia vektora *Culicoides*

Do 24 hodín od prvého výskytu bude podané hlásenie OIE.

Príslušné národné a miestne poľnohospodárske a veterinárne organizácie budú takisto upovedomené o skutočnosti, že BT bol úradne potvrdený. Podľa potreby budú urobené vyhlásenia pre médiá.

Budú vyvesené zreteľné oznamy, vyhlášky, že chov je infikovaný chorobou BT.

3.2 Ustanovenie krízového (miestneho) centra pre tlmenie chorôb

Podľa §7, ods. 2 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z hlavný veterinárny lekár na zabezpečenie koordinácie všetkých nariadených opatrení a na vykonanie epizootologického šetrenia bezodkladne vytvorí najmä z úradných veterinárnych lekárov, zamestnancov príslušných orgánov a odborníkov vo veterinárnej oblasti krízové centrum.

Ako náhle sa potvrdí výskyt BT, začne pracovať miestne centrum pre tlmenie chorôb a vybaví sa všetkými potrebnými veterinárnymi lekármi, technickými a administratívnymi zamestnancami a materiálom a vybavením potrebným pre zvládnutie a eradikáciu choroby čo najrýchlejším a najúčinnnejším spôsobom.

V centre bude na zreteľnom mieste vyvesená mapa územia pod dozorom s vyznačením umiestnenia všetkých chovov s vnímavými zvieratami v ochrannom pásme aj v pásme dohľadu a označením počtu kusov z každého druhu. Táto mapa bude každý deň aktualizovaná, aby sa dal sledovať postup operácie a tlmenia choroby , ktorá sa pripraví pomocou programu VETGIS.

Veterinárny lekár zodpovedný za chod centra každý deň oboznámi zamestnancov centra s dosiahnutými výsledkami a s prípadnými problémami, podobné hlásenie zašle aj na národné centrum pre tlmenie chorôb.

3.3 Izolovanie infikovaných priestorov

Opatrenia po potvrdení výskytu BT v chove :

Ak sa úradne potvrdí výskyt katarálnej horúčky oviec v chove, príslušný orgán nariadi:

- a) usmrtiť pod úradnou kontrolou zvieratá v rozsahu nevyhnutnom na zabránenie rozšírenia epizoócie;
- b) zničiť, neškodne odstrániť, spáliť alebo zahrabať telá usmrtených zvierat podľa osobitného predpisu (Nariadenie Európskeho parlamentu a rady 1069/2009/EC),
- c) vykonať vyššie uvedené opatrenia uvedené v bode 1.2 tohto plánu a v chovoch v okruhu 20 km v okolí infikovaného chovu vrátane ochranného pásma § 8 nariadenia vlády 238/2012 Z.z.
- d) vykonať opatrenia v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev, najmä ak ide o zavedenie programu vakcinácie alebo iné alternatívne opatrenia; hlavný veterinárny lekár informuje Európsku komisiu o vykonávaní vakcinácie,
- e) vykonať epizootologické šetrenie podľa § 7 nariadenia vlády 238/2012 Z.z..

Pásma uvedené v § 8 nariadenia vlády 238/2012 Z.z. ods. 1 môže príslušný orgán rozšíriť alebo zúžiť na základe geografických, administratívnych, ekologických a epizootologických opatrení.

Príslušný orgán prijatie tohto rozhodnutia oznámi Európskej komisii. Ak sa pásma uvedené v odseku 1 nachádza na území viac ako jedného členského štátu, príslušný orgán spolupracuje s príslušnými orgánmi susedných štátov pri vymedzení tohto pásma. Ak je to potrebné, toto pásma vymedzí v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev. Priestory musia byť izolované, až pokiaľ nebudú zrušené prijaté opatrenia.

3.4. Výpočet pomoci na náhradu škôd spôsobených chorobou.

Výpočet pomoci na náhradu škôd spôsobených chorobou sa stanoví na základe trhovej hodnoty zvierat, materiálu a cien bezprostredne platných pred vznikom nákazy. Úradný veterinárny lekár potvrdzuje východiskové údaje pre výpočet pomoci, ako sú hlavne počty a hmotnosť zabitých ošípaných, použitá metóda zabíjania, spôsob spracovania tiel, použité dezinfekčné prostriedky, spotreba elektrickej energie a vody, strata príjmu v dôsledku karanténnych ťažkostí (§ 26 Nariadenia komisie (EÚ) č. 702/2014).

V každom prípade proces hodnotenia alebo problémy spojené s hodnotením zvierat nesmú spôsobiť omeškanie usmrtenia všetkých ošípaných infikovaného chovu.

3.5. Usmrtenie zvierat v infikovanom chove

Podľa § 6, ods. 1 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z. z ak sa úradne potvrdí výskyt katarálnej horúčky oviec v chove, príslušný orgán nariadi usmrtiť pod úradnou kontrolou zvieratá v rozsahu nevyhnutnom na zabránenie rozšírenia epizoócie; o tomto opatrení informuje Európsku komisiu, podľa rozhodnutia národného centra. Pri usmrcovaní zvierat v rámci eradikácie katarálnej horúčky oviec sa musia dodržiavať požiadavky ustanovené v nariadení Rady a nariadení vlády a postupovať podľa ŠOP a jeho Doplnku č. 1 na riešenie neobvyklých, krízových situácií pri depopulácii zvierat.. Ako prvé sa vyhotoví akčný plán podľa postupov uvedených v ŠOP.

Pri každom zásahu musí byť mobilná jednotka vybavená funkčným náhradným prístrojom **penetračná jatočná pištoľ** a **narkotizačná puška**.

Narkotizačná puška sa používa :

- v prípade rabiálnych zvierat na omráčenie bez znehybnenia
- pri nedokonalom omráčení zvierat za účelom ich doomráčenia a následného následného usmrtenia elektrickým prúdom
- za účelom zachovania bezpečnosti členov mobilnej jednotky a pomocného personálu
- u zvierat, ktoré neboli schopné presunu z pastvy do usmrcovacieho priestoru
- na omráčenie zvierat s následným usmrtením buď smrtiacou injekciou (predávkovanie anestetika) alebo elektrickým prúdom

Pri usmrcovaní zvierat a súvisiacich úkonoch sa musia dodržiavať požiadavky ustanovené v §3 nariadenia Rady (ES) 1099/2009 tak, že sa zvieratá ušetria akejkoľvek bolesti, strachu alebo utrpenia, ktorým sa dá vyhnúť. Všetky manipulácie so zvieratami sa vykonávajú podľa ŠOP a jeho Doplnku č.1 na riešenie neobvyklých, krízových situácií pri depopulácii zvierat.

Spôsob usmrcovania zvierat závisí od druhu, kategórie a hmotnosti zvierat, ich počtu a spôsobu ustajnenia zvierat.

Doporučené metódy usmrtenia:

Smrtiaca injekcia T61,

- Pri usmrcovaní **malého množstva zvierat**
- Môže ju aplikovať iba veterinárny lekár (podľa zákona o lieku)
- Zviera musí byť znehybnené zvieratá.
- Využije sa u zvierat nachádzajúcich sa na pastve, ktoré nie sú schopné samostatného pohybu
- Použije sa u zvierat, ktoré nie sú schopné pohybu a trpia viditeľnými bolesťami. Usmrťia sa na mieste, kde ležia, stoja predávkovaním anestetika.

Pri usmrcovaní **väčšieho počtu zvierat** sa môže použiť iba metóda, ktorá je vybratá zo schválených metód na usmrcovanie zvierat ustanovených v prílohe č.1 nariadenia Rady (ES) 1099/2009, ktorá nespôsobí poranenie mozgu s možným výtokom krvi:

Elektrický prúd aplikovaný v dvoch fázach hovädzieho dobytku, oviec a kôz **bez vykvrvenia**

Ako náhradná metóda (v prípade poruchy omračovacieho zariadenia, ležiace zviera):

- **Penetračné jatočné zariadenie s následným usmrtením elektrickou metódou**
- (HD, ovce, kozy)
- **Úder do hlavy spôsobujúci vážne poškodenie mozgu** u jahniat a kozliat do hmotnosti 5 kg

V prípade **usmrčovania väčšieho počtu zvierat, ktoré sú v zlom zdravotnom stave**, ktoré nie sú schopné pohybu sa použije

- penetračná jatočná pištoľ na omráčenie zvierat s následným usmrtením elektrickou metódou,
- dvojfázová elektrická metóda usmrčovania za pomoci prenosného elektrického transformátora s kliešťami, ak je to možné.

3.6 Likvidácia kadáverov

Podľa § 6, ods. 1 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z ak sa úradne potvrdí výskyt katarálnej horúčky oviec v chove, príslušný orgán nariadi zničiť, neškodne odstrániť, spáliť alebo zahrabať telá usmrtených zvierat v zmysle nariadenia Rady č. 1069/2009,

Rozmery jamy pre zakopanie 20 dospelých kusov dobytká alebo 60 oviec, alebo kôz s 2 metrovou krycou vrstvou sú - dĺžka 6m, šírka 3m, hĺbka 4m.

Aby sa zakopané kadávery nedvíhali k povrchu, pred zakopaním je potrebné rozrezať ich bruchá, aby zo zažívacieho traktu a brušnej dutiny mohol uniknúť plyn.

Je potrebné zistiť, či zakopanie neznemožňuje charakter pôdneho typu, hlavne hladina spodnej vody, blízkosť vodných tokov a iné environmentálne a právne faktory. Ak zakopanie nie je možné, je treba uvažovať o kremácii a zistiť prípadné environmentálne problémy.

Ak neexistuje iná možnosť ako odviezť kadávery z chovu na čo najbližšie miesto, kde budú zakopané, spálené, alebo spracované, manipulácia a transport musí byť zvládnuté tak, aby sa zaručilo, že sa nerozšíri vírus BT.

Konkrétne opatrenia:

- a. vozidlá použité pre prevoz kadáverov musia byť utesnené, prikryté
- b. každé vozidlo, musí byť dôkladne očistené a ošetrené dezinfekčným prostriedkom
- c. vozidlá sa na ceste z infikovaného chovu na miesto likvidácie nebudú zastavovať a budú dodržiavať schválenú prepravnú trasu do čo najväčšej miery, vyhnú sa prechodu popri chovoch s vnímavými zvieratami

3.7 Ďalšie epizootologické vyšetrenie

Po potvrdení výskytu BT budú vykonané ďalšie rozsiahle epizootologické vyšetrenia, aby sa zabezpečilo prijatie vhodných opatrení vo všetkých ostatných hospodárstvach, v ktorých zvieratá mohli byť vystavené ochoreniu modrého jazyka. Za toto špecifické vyšetrenie zodpovedá skupina odborníkov. Vymedzí sa nárazníková zóna v okruhu 20 km v okolí infikovaného chovu v ktorej sa vykonajú rovnaké opatrenia v chovoch vnímavých zvierat ako je uvedené v bode 1.2

Počas šetrenia musia byť vykonané všetky spätné vysledovania a sledovanie dopredu s cieľom identifikovať doteraz neidentifikovaný zdroj infekcie a oblasť, kde hrozí priama alebo nepriama expozícia pakomárov z rodu *Culicoides*. Ohrozenie infekčným materiálom prenášaným návštevami nesmie byť počas tohto vyšetrenia zanedbané a je potrebné

prípadne aj opakovane odobrať vzorky krvi, aby sa potvrdil zdravotný stav stáda, o ktorom existujú pochybnosti. Je nevyhnutné odhaliť vznik epidémie čo najrýchlejšie, aby sa minimalizovalo rozšírenie infekcie.

3.8 Čistenie , dezinfekcia a dezinsekcia

Čistenie, dezinfekcia a dezinsekcia musia začať hneď po utratení vnímavých zvierat a ich odstránení z hospodárstva. Pritom musia byť splnené metodické postupy. Úradný veterinárny lekár naplánuje priebeh tejto činnosti v infikovanom hospodárstve a kontroluje všetky fázy operácie.

4. Vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu a zakazaná zóna

Podľa § 8, nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z príslušný orgán po úradnom potvrdení diagnózy BT vymedzí okolo ohniska choroby ochranné pásmo a pásmo dohľadu.

Ochranné pásmo zahŕňa územie s polomerom najmenej 100 km okolo infikovaného chovu.

Pásmo dohľadu je vymedzené územím presahujúce ochranné pásmo najmenej o 50 km a nevykonalo sa v ňom žiadna vakcinácia živými atenuovanými vakcínami počas posledných 12 mesiacov.

Pri územnom vymedzení týchto pásiem sa zoberú do úvahy administratívne hranice, prírodné prekážky, možnosti veterinárneho dozoru a vedecko-technické poznatky, ktoré umožnia predpovedať pravdepodobné rozšírenie vektorov z rodu *Culicoides* vzduchom alebo akýmkoľvek inými spôsobmi.

4.1 Opatrenia v ochrannom pásme – najmenej 100 km

V ochrannom pásme budú nariadené nasledujúce opatrenia:

- a) identifikovanie všetkých chovov so zvieratami v rámci tohto pásma,
- b) vykonanie programu epidemiologického dohľadu založeného na monitorovaní označených skupín hovädzieho dobytku prípadne iných druhov prežúvavcov a populácií vektora,
- c) zákaz premiestňovania zvierat z pásma; o výnimkách zo zákazu, najmä pre zvieratá v časti pásma bez cirkulácie vírusu alebo bez výskytu vektorov môže rozhodnúť príslušný orgán len v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev

4.2 Sledovanie premiestňovania v ochrannom pásme

V celej SR sa bude používať štandardizovaný systém sledovania – CEHZ.

4.3 Opatrenia v pásme dohľadu

V pásme dohľadu (surveillance) platia nasledujúce opatrenia:

- a) identifikovanie všetkých chovov so zvieratami v rámci tohto pásma,
- b) vykonanie programu epidemiologického dohľadu založeného na monitorovaní označených skupín hovädzieho dobytku prípadne iných druhov prežúvavcov a populácií vektora; tento program sa môže ustanoviť v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev,
- c) zákaz premiestňovania zvierat z pásma; o výnimkách zo zákazu, najmä pre zvieratá v časti pásma bez cirkulácie vírusu alebo bez výskytu vektorov môže rozhodnúť príslušný orgán len v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev

4.4. Sledovanie premiestňovania v pásme dohľadu

V celej Slovenskej republike sa bude používať štandardizovaný systém sledovania – CEHZ.

4.5. Zariadenie a vybavenie je uvedené v prílohe č.6 a č.9

5. Choroba BT na bitúnku

5.1 Podozrenie z výskytu ochorenia na bitúnku

Podozrenie z výskytu modrého jazyka na bitúnku môže vzniknúť na základe výsledkov vyšetrenia pred zabitím alebo post mortem.

V oboch prípadoch budú opatrenia na obmedzenie pohybu a spustenie vyšetovania podobné postupom uvedeným v častiach 2 a 3, pojednávajúcim o podozrení na výskyt ochorenia v chovoch vnímavých druhov zvierat.

Konkrétne prijaté obmedzujúce opatrenia:

- Živé zvieratá v ohradách nebudú vypúšťané a neumožní sa im opustenie bitúnku
- Žiadne zviera nebude prisunuté na bitúnok
- Vozidlá smú vstúpiť alebo opustiť bitúnok, iba so súhlasom RVPS
- Vyšetrenie by malo viesť k dôkazu alebo k vylúčeniu prítomnosti modrého jazyka
- Vyšetrenie bude zahŕňať klinickú prehliadku vnímavých zvierat na vylúčenie choroby, obzvláštna pozornosť bude venovaná podozrivým zvieratám alebo skupinám, vyšetreniu post mortem materiálu a podľa potreby budú vykonané aj odbery tkaniva a krvi pre vyšetrenie v referenčnom laboratóriu
- Ak je to potrebné pre diagnostické účely, vyšetrené zvieratá sa zabijú
- Súčasne s vyšetrením na bitúnku, bude vykonané vyšetrenie v chove, odkiaľ podozrivé zviera, alebo zvieratá pochádzajú, aby sa rozhodlo, či existujú ďalšie dôkazy, ktoré by nasvedčovali na prítomnosť choroby
- V tom čase sa zhromaždia aj epizootologické údaje, týkajúce sa pohybu vnímavých zvierat z a do hospodárstva spolu s ďalšími informáciami, ktoré môžu pomôcť pri tlmení choroby v prípade potvrdenia výskytu ochorenia.
- Zvieratá budú zabitú a posúdené v zmysle hygienických predpisov / klinicky choré budú neškodne odstránené.
- Na bitúnku bude bezodkladne vykonaná dezinfekcia / dezinfekcia.

6. Ochorenie BT na trhoch s vnímavými zvieratami voči chorobe BT.

Postup ako v prípade podozrenia a potvrdenia v chove.

7. Informácie a údaje

7.1. Skupina odborníkov zhromažďuje všetky informácie o epidemiologickom šetrení a poskytuje ich:

- Miestnemu centru pre tlmenie chorôb,
- Národnému centru pre tlmenie chorôb
- Európskej Komisii
- ostatným členským štátom Spoločenstva

V prípade, že pásmo ochrany zasahuje na územie iného členského štátu, národné centrum tlmenia chorôb informuje o výskyte choroby kompetentnú autoritu príslušného členského štátu.

7.2. Informácie a údaje na miestnej úrovni zhromažďuje a vyhodnocuje každý tím v miestom centre pre tlmenie chorôb podľa úloh a správy sa predkladajú vedúcemu miestneho centra a koordinačný tím je zodpovedná za:

- prípravu informácií médiám
- prípravu info faxov
- organizáciu stretnutí – súkromní veterinárni lekári, chovatelia, spotrebitelia
- organizáciu denných porád, diskusií na úrovni miestneho centra

Po schválení informácií vedúcim miestneho centra sa informácie a údaje distribuujú príslušným orgánom a verejnosti.

Vedúci miestneho centra je zodpovedný za denné správy zasielané do národného centra o novom vývoji v infikovanej oblasti.

Príloha I

Zoznam vecí v pohotovostnom kufri

- 3 pracovné súpravy – skafandre jednorazové
- 3 protichemické gumové obleky, skafandre
- 3 páry gumových rukavíc so zdrsneným povrchom
- 3 páry gumových čižiem
- 3 gumové zástery
- 3 páry ponožiek
- 3 uteráky a mydlá
- 3 vreckové svietidlá na batérie
- 3 veľké silné igelitové vrecia
- 5 tabúľ s nadpisom " KATARÁLNA HORÚČKA OVIEC-MODRÝ JAZYK-VSTUP ZAKÁZANÝ !"

Príloha II

Zoznam vecí v pohotovostnej taške

- 3 chirurgické pinzety
- 3 nožnice zahnuté
- 10 ks ihiel na odber krvi, hemosky pre HD
- 15 ks sterilných skúmaviek na odber vzoriek so štítkami a zátkami
- 3 páry gumových rukavíc so zdrsneným povrchom a 10 ks jednorazových rukavíc
- 10 igelitových sáčkov na vzorky orgánov, 50 ks mikroténových a papierových sáčkov
- 2 mäsiarske nože
- 1 plechová krabica na odoslanie vzoriek a papierová vata
- 1 vreckové svietidlo na batérie
- 15 teplomerov
- 1 kopytný nôž obojstranný
- 1 lepiaca páska vodovzdorná
- 1 kotúč samolepiacich štítkov
- baliaci materiál

Príloha č.7.

Slovenská republika

Pohotovostný plán pre vakcináciu.

Núdzová vakcinácia proti BT

Zákaz vakcinácie

Vakcinovanie proti BT iným spôsobom ako je uvedené v nariadení vlády SR č. 238/2012 Z.z je zakázané !

Núdzová vakcinácia vo výnimočných situáciách

Podľa § 9 ods. 2 nariadenia vlády SR č. 238/2012 Z.z. príslušný orgán môže v ochrannom pásme nariadiť v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev vakcinovanie zvierat proti BT a ich identifikáciu, ak epidémia hrozí vymknúť sa z pod kontroly aj tými najprísnejšími opatreniami.

V prípade, že regionálna veterinárna a potravinová správa chce vykonávať núdzovú vakcinačnú kampaň, návrh vo forme akčného plánu bude postúpený národnému centru pre tlmenie chorôb.

Plán, ktorý pripraví miestne centrum pre tlmenie chorôb spolu so skupinou odborníkov, by mal obsahovať tieto informácie:

- popis choroby,
- faktory, ktoré vedú k potrebe schválenia núdzovej vakcinácie, medzi iným: možnosť plošného rozšírenia infekcie exponovanými zvieratami, postihnutie veľkého počtu zvierat, pravdepodobnosť vážneho rozšírenia infekcie, vysoká hustota populácie vnímavých druhov, nejasný pôvod ochorenia, rýchlo sa zvyšujúci počet nových zdrojov infekcie, široký geografický výskyt infekcie, prítomnosť vektora
- veľkosť oblastí, v ktorej sa navrhuje vykonať núdzovú vakcináciu, bude určená na základe dohovoru medzi hlavným veterinárnym lekárom, skupinou odborníkov a na základe podrobných znalostí rizikovej oblasti ohrozenej ďalším rozšírením choroby,
- počet jednotlivých druhov a vek vnímavých zvierat, ktoré budú vakcinované,
- subtypy vakcín, ktoré budú použité,
- trvanie vakcinačnej kampane,
- systém používaný na identifikáciu a registráciu vakcinovaných zvierat,
- opatrenia, ktoré budú nariadené na obmedzenie pohybu zvierat a živočíšnych výrobkov.

Za predpokladu schválenia núdzovej vakcinácie bude v miestnom centre pre tlmenie chorôb zriadený vakcinačný tím a vakcinačné centrum.

Rozhodnutie realizovať povinnú vakcináciu dosiahne príslušného stupňa miestnej publicity a budú prijaté opatrenia, zabezpečujúce bezodkladné uskutočnenie kampane.

Geografická oblasť, kde sa bude vakcinácia vykonávať, bude jasne definovaná, hranicami budú fyzické prvky ako sú cesty, železnice, rieky alebo iné prirodzené hranice a bude vypracovaný úplný zoznam všetkých chovov s vnímavými zvieratami pre navrhovanú oblasť povinnej vakcinácie. Miesta všetkých chovov s vnímavými zvieratami určenými pre

vakcináciu budú vyznačené na mape alebo mapách príslušných mierok s vyznačením približného počtu zvierat v každom chove.

Ďalší veterinárni lekári, technickí a administratívni zamestnanci budú pridelení vakcinačnému centru, aby bol zabezpečený plynulý priebeh bez narušenia činnosti miestneho centra pre tlmenie chorôb. Cieľom bude ukončiť vakcináciu v určenej oblasti do 7 pracovných dní.

Vakcinačné centrum bude medzi iným vybavené aj:

- dostatočným množstvom vakcíny pre zabezpečenie kampane,
- príslušnými zariadeniami pre transport a uskladnenie vakcíny,
- odpadovými nádobami pre použité vakcinovacie pomôcky, prázdne fľaše od vakcín a ďalší rizikový odpad,
- ochrannými odevmi pre vakcinačný tím,
- dezinfekčnými prostriedkami a vedrami, kefami a špongiami pre osobnú dezinfekciu vakcinačného tímu,
- zariadením na fixáciu zvierat počas vakcinácie,
- dostatočnou zásobou formulárov, ktoré sa budú vyplňať počas núdzovej vakcinácie.

Riadenie núdzovej vakcinácie

Vakcinačný tím pozostáva z veterinárneho lekára a technického asistenta.

Každý tím bude každodenne zásobovaný nasledujúcim materiálom a zariadením:

- vakcínou na denné použitie,
- jednorazovými striekačkami a ihlami,
- nádobami na použité jednorazové striekačky a potreby, prázdne obaly a iný odpad,

Administratívni pracovníci centra dohodnú pre vakcinačný tím stretnutia s chovateľmi a pri tom požiadajú o potrebnú pomoc pri vakcinácii, fixácii zvierat a o ďalšiu pomoc, ktorá bude potrebná a zistia podrobnosti o aktuálnych počtoch zvierat v danom chove. Návštevy za účelom vakcinácie bez predchádzajúceho dohovoru by mali byť výnimkou.

Každý vakcinačný tím dostane na začiatku každého pracovného dňa zoznam chovov, ktoré má navštíviť, čas návštev a približný počet zvierat v každom chove.

Po príchode do chovu, na ktorom budú zvieratá vakcinované, veterinárny lekár vysvetlí podmienky vakcinačnej kampane majiteľovi alebo zodpovednej osobe.

Pred vakcinovaním musí byť stádo klinicky vyšetrené. Podozrenie, že zvieratá chovu sú infikované BT, musí byť oznámené miestnemu centru pre tlmenie chorôb, ktoré zabezpečí vyšetrenie vlastnými úradnými veterinárnymi lekármi. Ak miestne centrum pre tlmenie chorôb o to výslovne nepožiadá, vakcinačný tím sa nebude do týchto vyšetrení zapájať, okrem upovedomenia chovateľa, že stádo je podozrivé a vzťahujú sa naň obmedzujúce opatrenia.

Pri vakcinácii je potrebné dodržať návody na podávanie, hlavne dávkovanie, výber optimálneho miesta vpichu a vylúčenie zvierat určitých vekových skupín.

Na predbežnom formulári sa bude viesť záznam počtu zvierat každého druhu a kategórie, ktorým bola podaná vakcína a použité čísla ušných známok.

Použité zariadenie sa vyčistí, dezinfikuje a sterilizuje, ak je nutné, keď sa vakcinácia stáda ukončí. Okrem toho bude vykonaná aj osobná dezinfekcia. Oblasť, kde sa vakcinuje, je vysoko riziková vzhľadom na možný vznik choroby. Je dôležité, aby boli prijaté predbežné opatrenia a aby nevzniklo riziko rozšírenia infekcie činnosťou vakcinačného tímu a aby proti vakcinačným tímom v prípade následných epidémií v danej oblasti neboli vznesené obvinenia z neobľahosti.

Pred odchodom z chovu bude vyplnený vakcinačný záznam pre chov v dvoch kópiách s podpisom majiteľa alebo zodpovednej osoby, jedna kópia bude ponechaná v chove.

Na záver dňa sa vakcinačný tím vráti do vakcinačného centra, kde budú použité jednorazové pomôcky a iný odpad bezpečne uložené do nádob na to určených, ďalšie zariadenia, ktoré sa mohli kontaminovať budú po čistení a dezinfekcii vysterilizované a budú vyplnené príslušné formuláre, ktoré sa odovzdajú administratívne personálu. Mapa núdzovej vakcinačnej kampane bude každodenne aktualizovaná, aby sa dal pozorovať postup operácie.

Vedúci veterinárny lekár centra, prípadne vedúci administratívneho tímu, budú každodenne podávať správu tak národnému centru pre tlmenie chorôb ako aj miestnemu centru pre tlmenie chorôb, týkajúcu sa postupu kampane za posledných 24 hodín.

Pohyb zvierat mimo oblasti, v ktorej sa vykonáva núdzová vakcinácia bude vykonávaný v zmysle nariadenia komisie 1266/2007.

Príloha č.8.

Slovenská republika

Miestne centrá pre tlmenie chorôb.

Zloženie

Vedúci miestneho centra

Tímy

- koordinačný
- administratívny
- epizootologický
- eradikačný
- vakcinačný
- kontrolný.

Koordinačný tím

základné úlohy:

- poplach podľa poplachového plánu
- príprava informácií médiám
- príprava info faxov
- organizácia stretnutí – súkromní veterinárni lekári, chovatelia, spotrebitelia
- organizácia denných porád, diskusií na úrovni miestneho centra
- príprava rozhodnutí

poplachový plán – plán činnosti po obdržaní hlásenia o podozrení na výskyt choroby povinnej hláseniu

- informácia regionálnemu veterinárnemu lekárovi
- okamžité prešetrenie chovu a nariadenie opatrení v prípade potvrdenia podozrenia na BT úradným veterinárnym lekárom
- informácia regionálnemu veterinárnemu lekárovi
- ďalšie vyšetovanie chovu a odber vzoriek
- organizácia transportu vzoriek
- aktivácia miestneho centra pre tlmenie chorôb
- informácia susedným regiónom

Administratívny tím:

základné úlohy:

- administratívne vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu
- zaznamenávanie údajov o chovoch a zvieratách
- vydávanie a publikácia nariadení
- stanovenie časového plánu a organizácia odberu vzoriek a klinického prešetovania chovov

Epizootologický tím:

základné úlohy:

- zaznamenávanie faktov
- klinické vyšetrenie a odber vzoriek
- stanovenie rozsahu vzorkovania vykonávaného eradikačným tímom
- epizootické, entomologické a klimatické šetrenie zabezpečí v spolupráci s RVPS
- okamžité informovanie susedných regiónov o kontaktoch zvierat z ohniska choroby
- príprava podrobnej správy o epizootologickej situácii
- zhodnotenie epidemiologických údajov

Eradikačný tím:

základné úlohy:

- kontrola dezinfekčných zariadení
- plánovanie usmrtenia a neškodného odstránenia zvierat, krmiva a materiálov
- usmrtenie a neškodné odstránenie
- oceňovanie zvierat
- kontrola dezinfekcie, dezinfekcie
- čistenie a dezinfekcia zariadení a dezinfekciu

Vakcinačný tím:

základné úlohy:

- vid' prílohu č.7

Kontrolný tím:

základné úlohy:

- kontrola premiestňovania zvierat
- kontrola prepravy usmrtených zvierat
- kontrola kafilerického zariadenia
- kontrola bitúnkov

Príloha č.9.

Slovenská republika

Vybavenie miestnych centier pre tlmenie chorôb.

Miestne centrá pre tlmenie chorôb, trvale alebo dočasne zriadené pri regionálnych veterinárnych a potravinových správach majú k dispozícii kancelárske zariadenie, vrátane:

- kancelársky nábytok, fotokopírky a pod. alebo schopnosť okamžite to zariadiť,
- systémy počítačového zaznamenávania, špeciálne vypracované pre ohniská,
- predtlačené formuláre, ako sú:
 - formálne oznámenia o obmedzení
 - epidemiologické správy
 - oznámenia pre verejnosť
 - sledovanie požiadaviek a správ

Miestne centrá pre tlmenie chorôb, trvale alebo dočasne zriadené pri regionálnych veterinárnych a potravinových správach majú nasledovné vybavenie

- telefónne a faxové spojenie. Aspoň jedna linka vyhradená pre komunikáciu s národným centrom pre tlmenie chorôb
- systém zakladania údajov – počítačové spracovanie
- mapy územia spádovej oblasti (1 : 50 000, resp. 1 : 10 000) + program VETGIS
- zoznam osôb a organizácií (a ich adresy) v spádovej oblasti, ktoré treba skontaktovať v prípade vzniku choroby. Tento zoznam zahŕňa:
 - orgány miestnej správy zodpovedné za opatrenia pri tlmení choroby,
 - zoznam RVPS - kontakty
 - políciu,
 - súkromných veterinárnych lekárov,
 - regionálne komory súkromných veterinárnych lekárov,
 - prepravcov dobytku a mäsa,
 - dodávateľov na farmy
 - kafilérie,
 - nákupcov /oceňovateľov zvierat/,
 - výrobcov krmív,
 - firmy vykonávajúce DDD (spoločnosti na vykonávanie dezinfekcie, dezinfekcie a deratizáciu)
 - poľovnícke organizácie, výstaviská
 - bitúnky
 - chovateľské zväzy,
 - miestne orgány komunálnej hygieny a technické služby (odstraňovanie odpadov),
 - dodávateľov na farmy
 - systém informovania tlače a iných médií, aby verejnosť bola informovaná o zavedených opatreniach,
 - zariadenia na čistenie a dezinfekciu pracovníkov, oblečenia a vozidiel,
 - sklady materiálu, v ktorom je nasledovné vybavenie
 - ochranné odevy,

- dezinfekčné prípravky účinné proti BT, detergentné prípravky a mydlá,
- pitevné a vzorkovacie súpravy,
- tabule a výstražné oznámenia na použitie v zamorených chovoch, ochrannom pásme a pásme dohľadu
- mapy (1 : 50 000 a 1 : 10 000),
- vybavenie na vykonávanie vakcinácie,
- pohotovostná taška a pohotovostný kufor,

Regionálny veterinárny lekár má zabezpečený prístup k

- vozidlám,
- pohonným hmotám,
- strojom na premiestňovanie zeminy,
- prenosným postrekovačom a vybaveniu na vykonávanie dezinfekcie a dezinsekcie.
- pozemným strojom
- zariadeniam na prepravu kadáverov do kafilerického zariadenia v zapečatených dopravných prostriedkoch v dostatočnom počte
- dostatočným zásobám prostriedkov na vykonanie dezinfekcie , dezinsekcie

Príloha č.10

Zoznam organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia BT.

- **Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky**
Dobrovičova 12, Bratislava 812 66
- **Slovenský poľovnícky zväz**
Štefánikova 10, 90028 Bratislava, 02/57 20 33 11
- **Kafiléria Žilina VAS spol. s r.o.**
Adresa: 011 76 Mojšova Lúčka, okr. Žilina, 041/56 54 110
- **Slovenské biologické služby a.s.**
Adresa: Kremnička 2, Banská Bystrica, 048/ 41 62 035
- **Plemenárska inšpekcia SR NITRA**
Adresa: Hlohovecká 5, 95141 Lužianky, 037/64 10 010
- **Slovenská poľnohospodárska a potravinová komora**
Záhradnícka 21, 811 07 Bratislava 02/ 502 17 111,
- **INSEMAS s.r.o.**
Halíčska 28, 984 01 Lučenec Bratislava, 045/53 619 554,
- **Plemenárske služby SR, š.p.**
Starohájska 29, 852 27 Bratislava, 02 / 623 199 11
- **Slovenská holšteinská asociácia**
Nádražná 36, 900 28 Ivanka pri Dunaji, 02/4594 3715
- **Zväz chovateľov slovenského strakatého dobytká**
Dopravná 14, 934 01 Levice, 036/62 29 669.
- **Zväz chovateľov pinzgauského dobytká na Slovensku**
032 04 Liptovský Ondrej 126, 044/ 551 42 59
- **Zväz chovateľov mäsového dobytká na Slovensku**
Novozámocká 183/408, Ivanka pri Nitre , 951 12, 0911 900 935
- **Zväz chovateľov hnedého dobytká – braunvieh na Slovensku**
Gladiolová 6, 949 01 Nitra, 037/651 97 47
- **Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku**
Skuteckého 19, 97401 Banská Bystrica, 048/ 4135027

Príloha č. 11
Formuláre

S P R Á V A
O VÝSKYTE CHOROBY MODRÝ JAZYK
Kód choroby

<p>1. Regionálna veterinárna a potravinová správa:</p> <p>2. Dátum odoslania:</p> <p>3. Hodina odoslania:</p> <p>4. Názov nákazy, prípadne typ vírusu:</p> <p>5. Poradové číslo ohniska:</p> <p>6. Typ ohniska (primárne, sekundárne):</p> <p>7. Referenčné číslo ohniska:</p> <p>8. Okres a katastrálne číslo:</p> <p>9. Iné regióny, v ktorých sú nariadené opatrenia v súvislosti s týmto ohniskom:</p> <p>10. Dátum potvrdenia ohniska:</p> <p>11. Dátum podozrenia:</p> <p>12. Dátum pravdepodobného zavlečenia nákazy do chovu:</p> <p>13. Pôvod nákazy:</p> <p>14. Prijaté opatrenia:</p> <p>.....</p>	<p>15. Počet vnímavých zvierat v ohnisku: 16. Počet klinicky chorých:</p> <p>a) hovädzí dobytok:</p> <p>b) ovce:</p> <p>c) kozy:</p> <p>d) divo žijúce druhy zvierat:</p> <p>17. Počet uhynutých zvierat v ohnisku: 18. Počet zabitých zvierat:</p> <p>a) hovädzí dobytok:</p> <p>b) ošípané:</p> <p>c) ovce:</p> <p>d) kozy:</p> <p>e) hydina:</p> <p>f) kone:</p> <p>g) ryby:</p> <p>h) divo žijúce druhy zvierat:</p> <p>19. Počet spracovaných tiel zvierat:</p> <p>a) hovädzí dobytok: b) ošípané:</p> <p>c) ovce: d) kozy:</p> <p>e) hydina: f) kone:</p> <p>g) ryby:</p> <p>h) divo žijúce druhy zvierat:</p>
<p>Pečiatka regionálnej veterinárnej a potravinovej správy a podpis regionálneho veterinárneho lekára:</p> <p>Dátum: ŠVPS SR 02-ZZ-02</p>	

HLÁSENIE O PODOZRENÍ CHOROBY MODRÝ JAZYK

Kód nákazy

<p>1. Regionálna veterinárna a potravinová správa:</p> <p>2. Dátum odoslania:</p> <p>3. Hodina odoslania:</p> <p>4. Podozrenie na nákazu:</p> <p>5. Okres a katastrálne číslo:</p> <p>6. Iné regióny, v ktorých sú nariadené opatrenia v súvislosti s týmto podozrením:</p> <p>7. Dátum podozrenia:</p> <p>8. Dátum pravdepodobného zavlečenia nákazy do chovu:</p> <p>9. Pôvod nákazy:</p> <p>10. Prijaté opatrenia:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>11. Počet vnímavých zvierat v chove: 12. Počet klinicky chorých:</p> <p>a) hovädzí dobytok: b) ovce: c) kozy: d) divo žijúce druhy zvierat:</p> <p>13. Počet uhynutých zvierat v chove: 14. Počet zabitých zvierat:</p> <p>a) hovädzí dobytok: b) ošípané: c) ovce: d) kozy: e) hydina: f) kone: g) ryby: h) divo žijúce druhy zvierat:</p> <p>15. Počet spracovaných tiel zvierat:</p> <p>a) hovädzí dobytok: b) ošípané: c) ovce: d) kozy: e) hydina: f) kone: g) ryby: h) divo žijúce druhy zvierat:</p>
<p>Pečiatka regionálnej veterinárnej a potravinovej správy a podpis regionálneho veterinárneho lekára:</p> <p>Dátum:</p>	

Štátna veterinárna a potravinová správa SR

Regionálna veterinárna a potravinová správa:

Správa o zániku choroby modrý jazyk

Chovateľ: farma: kód farmy

Obec: Okres:

Nákaza zvierat: kód: dátum zistenia:

dátum vyhlásenia:

Počet zamorených chovov pri ustálení nákazy								
Počet vnímavých zvierat v zamorených chovoch		HD ovce/kozy						
Z celkového stavu vnímavých zvierat zo dňa úradného zistenia nákazy		ochorelo	uzdravilo sa	uhynulo	Bolo zabitých			
					Chorých	Podozri vých z nakazeni a	Podozri vých z nákazy	
Dátum odoslania správy								
Dátum vykonania záverečnej dezinfekcie / dezinsekcie								
Vykonanie dezinfekcie / dezinsekcie bolo hlásené na RVPS dňa								
Výsledok diagnostického šetrenia								
Koľko kusov vnímavých zvierat bolo vakcinovaných počas trvania nákazy		Ochranne	Núdzovo	Liečebne				
Straty u vnímavých zvierat po vykonanej vakcinácii								
Výsledok šetrenia po pôvode nákazy								
Kontrola dezinfekcie/ dezinsekcie vykonaná dňa								
Boli dodržiavané mimoriadne veterinárne opatrenia								
Celkový počet zvierat v nakazených chovoch		Ochorelo	Uzdravilo sa	Uhynulo	Utratených	Bolo zabitých		
						chorých	podoz. z nakazenia	podoz. z nákazy
	Hovädzí dobytok							
	Ošípané							
	Ovce a kozy							
	Hydina							
	Psy, mačky							
Počet nakazených chovov								
Poznámky, návrhy								

.....
podpis chovateľa

.....
podpis súkrom. vet. lekára

.....
pečiatka RVPS, podpis

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky
Žiadamka na veterinárne laboratórne vyšetrenie katarálnej horúčky oviec

Číslo žiadanky: dátum odberu: hod. odberu: určené do :

RVPS: tel: fax: e-mail:

Odosielateľ vzorky: RVPS UVL SVL iný: č. osvedčenia/preukazu:

Meno: tel: fax: e-mail:

Spôsob platby: RVPS ŠVPS odpočet majiteľ držiteľ iné:

Druh zvierat'a: Materiál / počet vzoriek: ☐ krv ☐ obsah lampy ☐ iné: označenie vzoriek: vzorku odobral: dátum umiestnenia lampy v objekte (od – do) ⁽¹⁾: minimálna teplota ⁽¹⁾: °C maximálna teplota ⁽¹⁾: °C Anamnéza: ☒ bez klinických príznakov ☐ s klinickými príznakmi V prípade klinických príznakov: ☐ horúčka ☐ laminitída ☐ kachexia ☐ inapatencia ☐ zápal sliznic hlavy ☐ opuch a cyanóza jazyka ☐ aborty ☐ iné:-> Požadované vyšetrenie ☐ virologické - cielene na: ☐ serologické – cielene: ☐ entomologické vyšetrenie:	☒ Majiteľ ☒ Držiteľ: ☐ fyzická ☐ právnická osoba adresa: PSČ: okres: IČO: Farma: objekt: CEHZ: katastrálne územie: zemepisná šírka ⁽¹⁾ : zemepisná dĺžka ⁽¹⁾ : nadmorská výška ⁽¹⁾ : Výsledok zašlite: ☐ RVPS: ☐ KVL-VL ☐ ŠVPS SR ☐ majiteľ/držiteľ ☐ SVL ☐ iné:
Potvrdenie majiteľa: Súhlasím s rozsahom vyšetrenia a uhradím náklady: cena stanovená dohodou.	
účtujte: ☐ poštovou poukážkou ☐ faktúrou ☐ iné	
Vyplní laboratórne pracovisko: dátum prijatia: čas prijatia: stav zásielky : spôsob doručenia: ☐ zvoznou linkou ☐ poslom ☐ poštou ☐ iný	

Poznámka: Pre vyplnenie žiadanky pozrite pokyny na druhej strane žiadanky.

⁽¹⁾- vyplniť v prípade entomologického vyšetrenia

Pokyny na vyplňanie žiadanky:

- Pre každý chov (farmu) čitateľne vyplňte novú žiadanku.
- Vždy uveďte názov, adresu a kód farmy podľa CEHZ.
- *Dôvod vyšetrenia:* je potrebné vždy uviesť konkrétny dôvod v zmysle predlohy na žiadanke
- Vždy uveďte **Identifikačné (ušné) číslo:** u oviec a kôz podľa *Nariadenia Rady a EP č. 21/2004*
- Vždy uveďte **druh, plemeno, pohlavie a vek** v mesiacoch.
- zaškrtnúť vhodné vybrať iba jedno

Por. číslo	Identifikačné číslo zvierat'a (ušné číslo)	Druh	Pôvod farma/krajina	Poznámka

V dňa

podpis a pečiatka majiteľa

podpis a pečiatka odosielateľa

Regionálna veterinárna a potravinová správa:

**Zoznam chovateľov a počty zvierat ochranné vakcinovaných (vyšetrených)
proti BT**

Obec:

Dňa:		Typ vakcíny:		Op. číslo:		
Vakcinoval:		Výrobca:		Kód obce:		
Meno chovateľa	Ulica, č.p.	Druh a počet vakcinovaných (vyšetrených) zvierat x)				Spotreba vakcíny v ml
		Druh	Plemeno	Vek	Eventuál. pozit. nález	
Spolu						

x) nehodiace sa prečiarknite

Protokol o vyšetrení zvierat podozrivých na modrý jazyk

Dátum vyplnenia:

Úradný veterinárny lekár/telefón:

Dátum podozrenia:.....

Dátum potvrdenia:.....

Názov prevádzkarne:.....

Adresa prevádzkarne:.....

Farma:.....Okres:.....Kraj:.....

Registračné číslo farmy:.....

Súkromný veterinárny lekár:Prítomný: áno nie

Anamnestické údaje

Týždenný úhyn
údaje týkajúce sa úhynu za posledných 6 týždňov pred podozrením na ohnisko BT

Týždeň		Počet uhynutých zvierat
Od	Do	

Komentár:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dátum nástupu prvých klinických príznakov BT:.....

Klinické príznaky pozorované chovateľom:

.....
.....
.....
.....

Celkový počet HD/ oviec/kôz a iných vnímavých zvierat (živé aj mŕtve)	Počet chorých	Počet uhynutých	Počet utratených

Tieto informácie zodpovedajú dátumu prijatia obmedzujúcich opatrení z dôvodu podozrenia výskytu BT v chove.

Klinické vyšetrenie podľa druhov

Druh:

- Horúčka:
- Zápal sliznice hlavy:
- Opuchy a cyanóza jazyka:
- Laminitída
- Inapetencia
- Kachexia
- Aborty
- Iné

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Patologicko - anatomický nález

Generalizovaný edém	☐	
Hemorágie a nekrózy	Kostrové svalstvo ☐	Srdcové svalstvo ☐
Aspiračná pneumónia	☐	
Zväčšenie lymfatických uzlín	☐	
Splenomegália	☐	
Hemorágie na báze pulmonálnych artérií	☐	
Hyperémia	☐	

Iné:

.....

Poznámky:

Odobraté vzorky:
druh/typ vzorky/počet

.....

Podpis a pečiatka úradného veterinárneho lekára:

.....

Regionálna veterinárna a potravinová správa.....
Záverečná správa o priebehu ochorenia modrý jazyk v chove

Okres:
 Obec:
 Vlastník:
 Farma / číslo CEHZ:
 Objekt:
 Dátum podozrenia na BT:
 Dátum potvrdenia BT:
 Typ:
 Druh postihnutých zvierat:
 Vzorky odobraté - dňa:
 - aké:
 Farma uzavretá dňa:
 Dezinsekcia začatá dňa:
 Dátum ochranej vakcinácie:
 Vakcína typu:
 Operačné číslo:
 Druh vakcinovaných zvierat:
 Pravdepodobný zdroj a cesta zavlečenia choroby:

Priebeh ochorenia		Počet zvierat		
		HD	Ovce	Kozy
Počet zvierat v postihnutom objekte				
Počet zvierat na farme				
Počas uzatvorenia sa narodilo				
V deň podozrenia na BT bolo chorých				
V deň potvrdenia na BT bolo chorých				
Nové ochorenie	Do 3 dní			
	Do 7 dní			
	Do 14 dní			
	Do 21 dní			
Celkove ochorelo				
Dátum, kedy ochorelo zviera naposledy				
Dezinsekcia vykonaná dňa				
Skončenie uzatvorenia dňa				
Trvanie uzatvorenia chovu - dní				

Zákroky na postihnutej farme	Počet zvierat		
	HD	Ovce	Kozy

Vakcinácia				
Počet klinicky chorých				
Klinické príznaky	horúčka			
	zápal slizníc hlavy			
	opuch a cyanóza jazyka			
	laminitída			
	inapatencia			
	kachexia			
	aborty			
	iné			
Z ustajnených zvierat	uhynulo			
	zabitých			

podpis

**Úradný záznam č.
o vykonaní čistenia a dezinfekcie v ohnisku**

Na základe veterinárnych opatrení č. zo dňabolo v chove
(prevádzkareň , farma) / adresa / registračné číslo:

.....vyko
nané čistenie a dezinfekcia.

Dátum vykonania čistenia a dezinfekcie :

použitý insekticíd:

množstvo použitého prípravku:

počet ošetrení insekticídmi:

Dezinfekcia bola vykonaná firmou (názov a adresa):

Úradný dohľad zabezpečil (meno a priezvisko):

Úradný záznam s podpisom potvrdzujú:

1. Pracovník regionálnej veterinárnej a potravinovej správy:

.....
meno a priezvisko funkcia podpis a pečiatka

2. Zástupca prevádzkarne, v ktorej sa čistenie a dezinfekcia vykonala:

.....
meno a priezvisko funkcia podpis a pečiatka

Príloha: Protokol o vykonanej práci, prípadne potvrdenie o vykonaní práce od príslušnej firmy, ktorá čistenie a dezinfekciu vykonala

**Úradný záznam č.
o usmrtení zvierat v ohnisku**

Na základe veterinárnych opatrení č. zo dňa bol v chove názov prevádzkarne/adresa /registračné číslo v počte kusov/druh usmrtených.

Spôsob usmrtenia:

Dátum usmrtenia:

Usmrtenie vykonal:

Úradný dohľad zabezpečil (meno a priezvisko):

Na základe veterinárnych opatrení č. zo dňa bolo v chove názov prevádzkarne/adresa prevádzkarne/farma/registračné číslo farmy..... likvidovaných:

- kadávery/počet/hmotnosť:.....
- iné.....

Spôsob likvidácie:

Dátum likvidácie:

Likvidáciu vykonal:

Úradný dohľad zabezpečil (meno a priezvisko):

Úradný záznam s podpisom potvrdzujú:

1. Pracovník regionálnej veterinárnej a potravinovej správy:

.....
meno a priezvisko funkcia podpis a pečiatka

2. Zástupca prevádzkarne, v ktorej sa zvieratá usmrcovali:

.....
meno a priezvisko funkcia podpis a pečiatka

príloha: zberný list od kafilérie

REGIONÁLNA VETERINÁRNA A POTRAVINOVÁ SPRÁVA

.....

Adresa:

Tel. :

Fax:

E-mail:

č. j. :

V

dňa

**Regionálna veterinárna a potravinová správa....., podľa § 8 ods. 3. písm. e)
zákona č. 39/2007 Z.z. NR SR o veterinárnej starostlivosti**

n a r i a d ť u j e

pre.....v zastúpení.....

veterinárne opatrenia z dôvodu podozrenia výskytu choroby katarálnej horúčky oviec.
S okamžitou platnosťou nariaďujem:

1. Vykonať súpis zvierat v chove a v rámci každého druhu uviesť počet uhynutých zvierat, chorých alebo pravdepodobne nakazených a pravidelnú aktualizáciu tak, aby sa v čase podozrenia zistil počet narodených a uhynutých zvierat.

Termín : Ihneď a do odvolania. Zodpovedný:

2. Vykonať súpis miest, ktoré umožňujú prežitie alebo prechovanie vektora, najmä miest vhodných na jeho reprodukciu.

Termín : Ihneď a do odvolania. Zodpovedný:

3. Vykonať epizootologické šetrenie.

Termín : Ihneď. Zodpovedný:

4. Vykonať pravidelné návštevy chovu alebo chovov a pri každej príležitosti vykonať podrobné klinické vyšetrenie alebo autopsiu zvierat, ktoré uhynuli alebo u ktorých je podozrenie z choroby, a musí potvrdiť ochorenie, ak je to potrebné, pomocou laboratórnych testov.

Termín : Ihneď a do odvolania. Zodpovedný:

5. Zákaz premiestňovania zvierat z chovu a do chovu

Termín : Ihneď a do odvolania. Zodpovedný:

6. V čase, keď je vektor aktívny, držať všetky zvieratá v chove v ich ustajňovacích priestoroch.

Termín : Ihneď a do odvolania. Zodpovedný:

7. Pravidelne ošetrovať zvieratá, budovy na ich ustajnenie a ich okolie, najmä miesta v ktorých sa darí populáciám *Culicoides*, schválenými insekticídmi. Určí sa počet ošetrení, pričom sa zohľadní dĺžka účinnosti použitého insekticídu a klimatické podmienky.

Termín : Ihneď a do odvolania. Zodpovedný:

8. Telá uhynutých zvierat v chove zničiť, neškodne odstrániť, spáliť alebo zahrabať.

Termín : Ihneď do odvolania. Zodpovedný:

Odôvodnenie :

Pre podozrenie z výskytu nákazy katarálnej horúčky oviec s cieľom zamedziť vzniku resp. ďalšiemu možnému šíreniu tejto nákazy bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené vo výrokovej časti týchto veterinárnych opatrení.

Poučenie:

Podľa ustanovenia § 52 zákona č. 39/2007 Z. z. NR SR o veterinárnej starostlivosti na nariadenie a zrušenie veterinárnych opatrení sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

podpis

Doručuje sa :

Na vedomie:

REGIONÁLNA VETERINÁRNA A POTRAVINOVÁ SPRÁVA

.....

Adresa:

Tel. :

Fax:

E-mail:

č. j. :

V

dňa

Regionálna veterinárna a potravinová správa....., podľa § 8 ods. 3. písm. e) zákona č. 39/2007 Z.z. NR SR o veterinárnej starostlivosti

ruší opatrenia

vydané pod č..... zo dňa.....pri podozrení z nebezpečnej nákazy katarálnej horúčky oviec na farme....., v zastúpení.....

O d ô v o d n e n i e :

Uvedené veterinárne opatrenia sa rušia na základe výsledkov laboratórneho vyšetrenia.....

P o u č e n i e:

Podľa ustanovenia § 52 zákona č. 39/2007 Z. z. NR SR o veterinárnej starostlivosti na nariadenie a zrušenie veterinárnych opatrení sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

riaditeľ RVPS

Doručuje sa :

Na vedomie:

REGIONÁLNA VETERINÁRNA A POTRAVINOVÁ SPRÁVA

.....

Adresa.....

Tel. :

Fax:

E-mail:

č. j. :

V

dňa

Regionálna veterinárna a potravinová správa....., podľa § 8 ods. 3. písm. e) zákona č. 39/2007 Z.z. NR SR o veterinárnej starostlivosti

n a r i a d' u j e

prev zastúpení

veterinárne opatrenia z dôvodu laboratórneho potvrdenia výskytu choroby katarálnej horúčky oviec. S okamžitou platnosťou nariad'ujem:

1. Usmrtiť pod úradnou kontrolou zvieratá v rozsahu nevyhnutnom na zabránenie rozšírenia epizoócie.

Termín: Ihneď

Zodpovedný:

2. Zničiť, neškodne odstrániť, spáliť alebo zahrabať telá usmrtených zvierat.

Termín: Ihneď

Zodpovedný:

3. Vykonať nasledovné opatrenia v okruhu 20 km v okolí infikovaného chovu vrátane ochranného pásma:

a) vykonať súpis zvierat v chove a v rámci každého druhu uviesť počet uhynutých zvierat, chorých alebo pravdepodobne nakazených a pravidelnú aktualizáciu tak, aby sa v čase podozrenia zistil počet narodených a uhynutých zvierat.

b) vykonať súpis miest, ktoré umožňujú prežitie alebo prechovanie vektora, najmä miest vhodných na jeho reprodukciu.

c) vykonať pravidelné návštevy chovov a pri každej príležitosti vykonať podrobné klinické vyšetrenie alebo autopsiu zvierat, ktoré uhynuli alebo u ktorých je podozrenie z choroby, a musí potvrdiť ochorenie, ak je to potrebné, pomocou laboratórnych testov.

d) zákaz premiestňovania zvierat z chovu a do chovu

- e) v čase aktivity vektora, držať všetky zvieratá v chove v ich ustajňovacích priestoroch.
- f) pravidelne ošetrovať zvieratá, budovy na ich ustajnenie a ich okolie schválenými insekticídmi.

V ochrannom pásme príslušný orgán nariadi:

- a) identifikovanie všetkých chovov so zvieratami v rámci ochranného pásma.
- b) vykonanie programu epidemiologického dohľadu založeného na monitorovaní označených skupín hovädzieho dobytku prípadne iných druhov prežúvavcov a populácií vektora;
- c) zákaz premiestňovania zvierat z pásma.

Termín: Ihneď a do odvolania: Zodpovedný

4. Vykonať opatrenia v súlade s požiadavkami Európskych spoločenstiev, najmä ak ide o zavedenie programu vakcinácie alebo iné alternatívne opatrenia.

Termín: Ihneď a do odvolania. Zodpovedný

5. Vykonať epizootologické šetrenie.

Termín : Ihneď. Zodpovedný:

Odôvodnenie :

Pre potvrdenie výskytu choroby katarálnej horúčky oviec a s cieľom zamedziť ďalšiemu možnému šíreniu tejto nákazy bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti týchto veterinárnych opatrení.

Poučenie:

Podľa ustanovenia § 52 zákona č. 39/2007 Z. z. NR SR o veterinárnej starostlivosti na nariadenie a zrušenie veterinárnych opatrení sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Riaditeľ RVPS

Doručuje sa:

Na vedomie:

REGIONÁLNA VETERINÁRNA A POTRAVINOVÁ SPRÁVA

.....

Adresa:

Tel. :

Fax:

E-mail:

č. j.:

V

dňa

Regionálna veterinárna a potravinová správa....., podľa § 8 ods. 3. písm. e) zákona č. 39/2007 Z.z. NR SR o veterinárnej starostlivosti.

ruší opatrenia

vydané pod č. zo dňa..... pri potvrdení nebezpečnej nákazy katarálnej horúčky oviec na farme....., v zastúpení.....

O d ô v o d n e n i e :

Uvedené veterinárne opatrenia sa rušia na základe

P o u č e n i e:

Podľa ustanovenia § 52 zákona č. 39/2007 Z. z. NR SR o veterinárnej starostlivosti na nariadenie a zrušenie veterinárnych opatrení sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

riaditeľ RVPS

Doručuje sa :

Na vedomie:

Manuál epizootologického šetrenia pri podozrení/potvrdení* BT

Dátum vyplnenia:
Úradný veterinárny lekár / telefón:
Dátum podozrenia z nákazy:.....
Dátum potvrdenia nákazy:.....
Názov prevádzkarne:.....
Adresa prevádzkarne:.....
Farma:.....Okres:.....
Registračné číslo farmy:.....
Informácie poskytol/telefón:
Súkromný veterinárny lekár:Prítomný: áno nie

I. Informácie o chove

Druh	Počet kusov
HD	
Ovce	
Kozy	
Iné (vypísať)	

II. Anamnestické údaje

Týždenný úhyn.

Údaje týkajúce sa úhynu za posledných 6 týždňov pred podozrením na ohnisko BT

Týždeň		Počet uhynutých zvierat
Od	Do	

Komentár:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Dátum nástupu prvých klinických príznakov BT

Klinické príznaky pozorované chovateľom:

.....
.....
.....

Tieto informácie zodpovedajú dátumu prijatia obmedzujúcich opatrení z dôvodu podozrenia výskytu katarálnej horúčky oviec v chove.

Celkový počet prežúvavcov (živé aj mŕtve)	Počet chorých	Počet uhynutých	Počet utratených

II. Údaje o zavlečení choroby

Premiestňovanie zvierat:

A: Prísun zvierat z iných zariadení/ fariem/..... áno nie
(20 dní pred objavením sa prvých klinických príznakov ochorenia)

dátum prísunu:druh/počet:

Názov farmy/adresa/registračné číslo:

B: Prísun zvierat z výstav/trhov/iné áno nie
(20 dní pred objavením sa prvých klinických príznakov ochorenia)

Dátum prísunu:druh/počet:

Miesto pôvodu:.....

Miesto/okres/kraj trhu alebo výstavy:.....

C: Odsun zvierat do iných fariem/bitúnok: áno nie
(20 dní pred objavením sa prvých klinických príznakov ochorenia)

dátum odsunu: druh/počet:

Názov farmy/bitúnku/adresa/registračné číslo:

D: Odsun zvierat na výstavy/trhy/iné: áno nie
(20 dní pred objavením sa prvých klinických príznakov ochorenia)

dátum odsunu: druh/počet:

Miesto určenia:.....

Miesto/okres/kraj trhu alebo výstavy:.....

(20 dní pred objavením sa prvých klinických príznakov ochorenia)

E: Odstránenie uhynutých tel z chovu:

Dátum:.....

Miesto určenia:.....

Adresa:.....

III. Klinické vyšetrenie podľa druhov

Druh:

Horúčka:

Zápal sliznice hlavy:

Opuchy a cyanóza jazyka:

Laminitída

Inapetencia

Kachexia

Aborty

Iné

.....
.....
.....

IV. Patologicko - anatomický nález

Generalizovaný edém	☐
Hemorhágie a nekrózy	Kostrové svalstvo ☐ Srdcové svalstvo ☐
Aspiračná pneumónia	☐
Zväčšenie lymfatických uzlín	☐
Splenomegália	☐
Hemorhágie na báze pulmonálnych artérií	☐
Hyperémia	☐

Iné:

.....
.....
.....Poznámky:
.....
.....

V. výskyt a rozšírenie vektorov

Zdroje vektorov:		
		vzdialenosť od farmy
rybník	☐ áno ☐ nie	
jazero	☐ áno ☐ nie	
rieky	☐ áno ☐ nie	
močariská	☐ áno ☐ nie	
dažďová voda	☐ áno ☐ nie	
mláky	☐ áno ☐ nie	
odpad	☐ áno ☐ nie	
záplavy	☐ áno ☐ nie	
šírenie vektora vetrom	☐ áno ☐ nie	

Umiestnenie lapačov:.....

Obsah lapačov:

- druh a počet pakomárikov Culicoides.....

Smer vetra:.....

Iné:

.....
.....

Poznámky:

.....
.....
.....

VI. Iné blízke chovy

Názov farmy/prevádzky/adresa/registračné číslo:

Miesto/okres/kraj:.....

Vzdialenosť od infikovanej farmy:.....

Podpis a pečiatky veterinárnych lekárov, ktorí epizootologické šetrenie vykonali:

.....
.....
.....
.....

Hlásenie o epizootologickej situácii vo výskyte choroby BT

Týždenný prehľad o vzniku nových ohnisk a výskyte choroby BT

Dátum hlásenia: **RVPS:** **okres:**

Por. čís.	Obec	Druh zvierat	Kategória zvierat	Dátum lab. potvrdenia	Počet zvierat				
					v ohnisku	chorých	uhynutých	zmárnených	zabitých

Zasielať len v prípade pozitívneho laboratórneho potvrdenia nákazy